

140 dagar kvar till valet

SVT 22 april 2022

Henrik Ekengren Oscarsson

Valforskningsprogrammet
Göteborgs universitet

UNIVERSITY OF GOTHENBURG

Swedish National
Election Studies

GEPOP

GOTHENBURG RESEARCH GROUP
ON ELECTIONS, PUBLIC OPINION
AND POLITICAL BEHAVIOR

C O R S

Comparative Research Center Sweden

SOM INSTITUTE
SOCIETY OPINION MEDIA

LORE
Laboratory of
Opinion Research

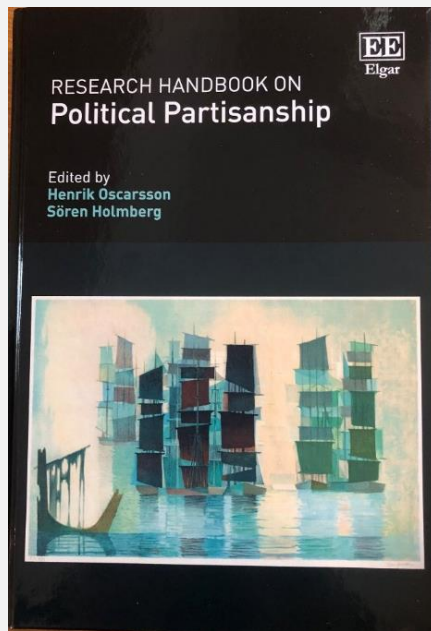
70 år av valforskning i Göteborg

?

Vad gör Valforskningsprogrammet?

!

- Vi studerar opinionsbildning, val och väljarbeteende.
- Vi studerar tillståndet och utvecklingen av den svenska representativa valdemokratin.
- Vi förklarar varför väljare röstar som de gör och varför val slutar som de gör.
- Vi spårar och följer trender i svensk valdemokrati.
- Vi gör jämförelser med utvecklingen i andra länder.

Aktuella publikationer och kommande event

XX faktablad och XX rapporter från Valforskningsprogrammet.

22 mars: Medieakademin presenterar Förtroendebarmetern 2022.

30 mars: SOM-seminariet 2022.

28 April: Boksläpp "Konsten att välja parti"

Juni: Boksläpp "Knowledge Resistance"

Juni: Boksläpp för den årliga SOM-antologin.

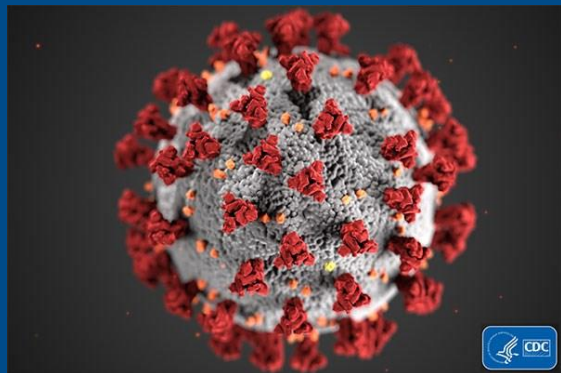
Juli: Almedalen.

13 September: SVT/VALU

- Dagordningseffekten
- Partiledarskifteseffekten
- Ideologieffekten
- Gruppröstningseffekten
- Rally around the flag-effekten

Dagordningseffekten

1921 Demokrati valet
1924 Nedrustningsvalet
1928 Kosackvalet
1932 Krisvalet
1936 Per Albinvalet

1940 Samlingsvalet
1944 Framtidsvalet
1948 Planhushållningsvalet
1952 Grispremievalet
1956 Skattesänkingsvalet

1958 ATP-valet
1960 TV-valet
1964 Halmhattvalet
1968 Erlandervalet
1970 Enkammarvalet

1973 Kungavalet
1976 Maktskiftesvalet
1979 Villakostnadsvalet
1982 Löntagarfondsvalet
1985 Westerbergsvalet

1988 Miljövalet
1991 Ny Demokrati-valet
1994 Marknadsvalet
1998 Vård, skola, omsorg-valet
2002 Språktestsvalet

2006 Alliansvalet
2010 Åttapartivalet
2014 Dödlägesvalet
2018 Förhandlingsvalet

Källa: Esaiasson (1990) Svenska valkampanjer.
Oscarsson & Holmberg (2016) Svenska väljare.

?

Moderna valrörelser är en agendakamp.
Vilka blir dominerande valfrågor 2022?

!

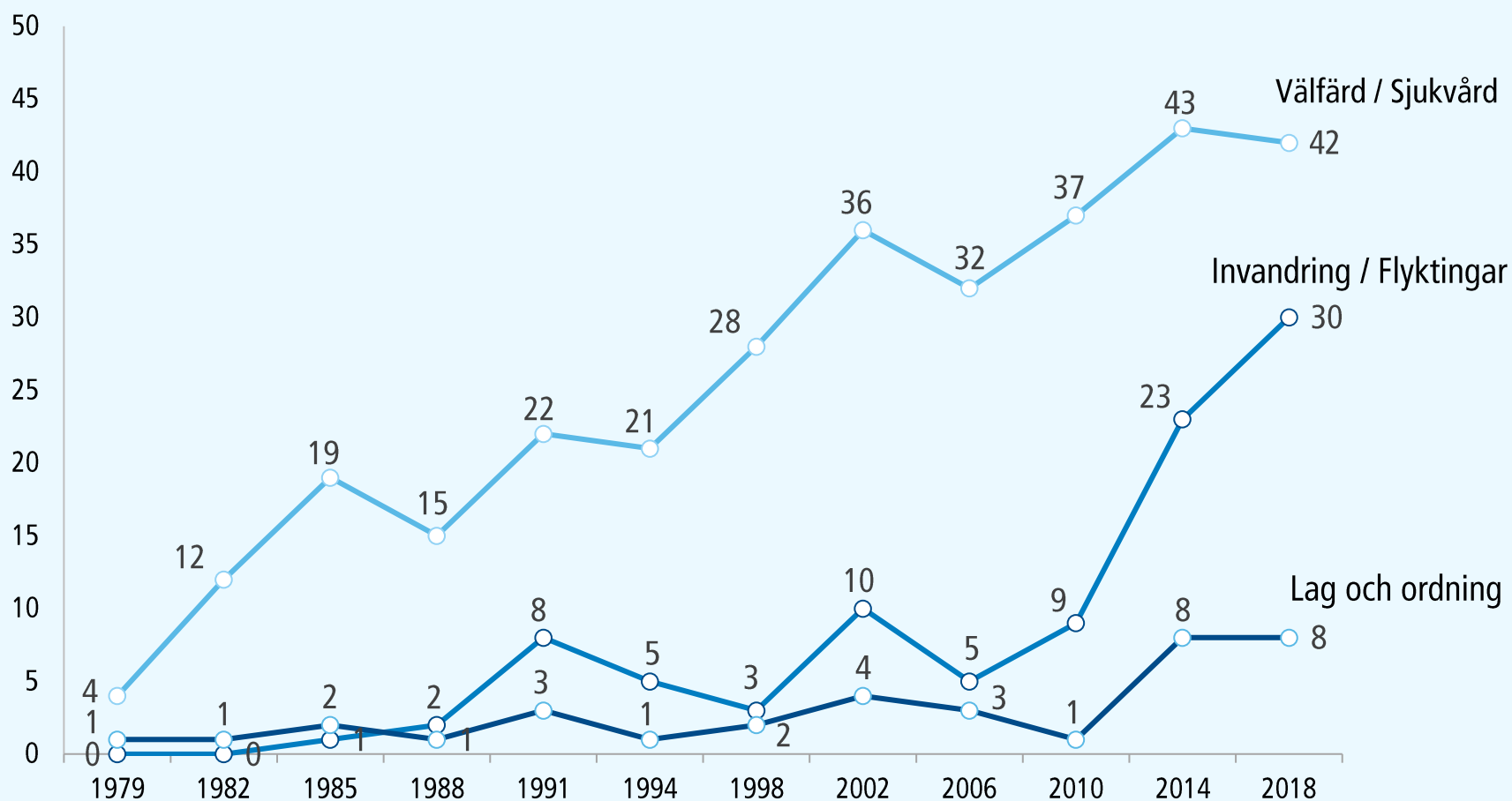
Sjukvård, migration och brottsbekämpning
tycks ligga stabilt högt i mätningar av viktiga frågor för väljarna
Klimat, energi, försvar & skola/utbildning är bubblare

Viktig fråga f partival	1979	1982	1985	1988	1991	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
Välfärd/Sjukvård	4	12	19	15	22	21	28	36	32	37	43	42
Invandring/Flyktingar	0	0	1	2	8	5	3	10	5	9	23	30
Utbildning	6	3	3	2	4	6	20	29	24	26	41	23
Miljö	6	7	22	46	25	20	12	8	11	13	20	18
Pensioner/Äldrevård	5	8	8	9	20	9	17	20	21	19	17	15
Lag och ordning	1	1	2	1	3	1	2	4	3	1	8	8
Ekonomi	9	14	14	8	20	30	14	10	11	17	11	7
Sysselsättning	18	29	25	5	23	41	34	7	35	31	30	4
Skatter	17	8	20	19	18	9	17	14	15	15	15	4
Jämställdhet	1	0	0	0	0	2	2	3	4	1	5	3
Familjepolitik/Barnomsorg	8	8	17	16	18	13	15	14	15	6	4	3
Fred/Försvarspolitik	1	4	6	4	3	2	2	2	2	1	5	3
Näringspolitik	1	1	0	0	0	1	2	3	5	4	2	2
Vänster-högerideologi	5	2	7	3	4	4	3	4	2	2	2	2
Bostäder	5	2	2	4	5	1	0	2	1	1	1	2
Energi och kärnkraft	26	2	1	3	3	2	3	1	5	2	2	1
Jordbruk/Decentralisering	1	1	2	1	3	1	1	2	3	1	2	1
Moral/Religion	2	1	1	1	3	1	2	2	1	0	1	1
EU/EMU	0	0	0	1	10	14	6	5	0	0	1	1
Löntagarfonder	4	33	11	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Andel väljare som nämnde minst en fråga	63	76	78	72	82	79	77	73	80	86	90	74
Antal svarande	2678	2640	2610	2299	2273	2256	1633	1864	1667	1274	984	6867

Viktig fråga vid partival 2018

Ovanligt viktiga frågor

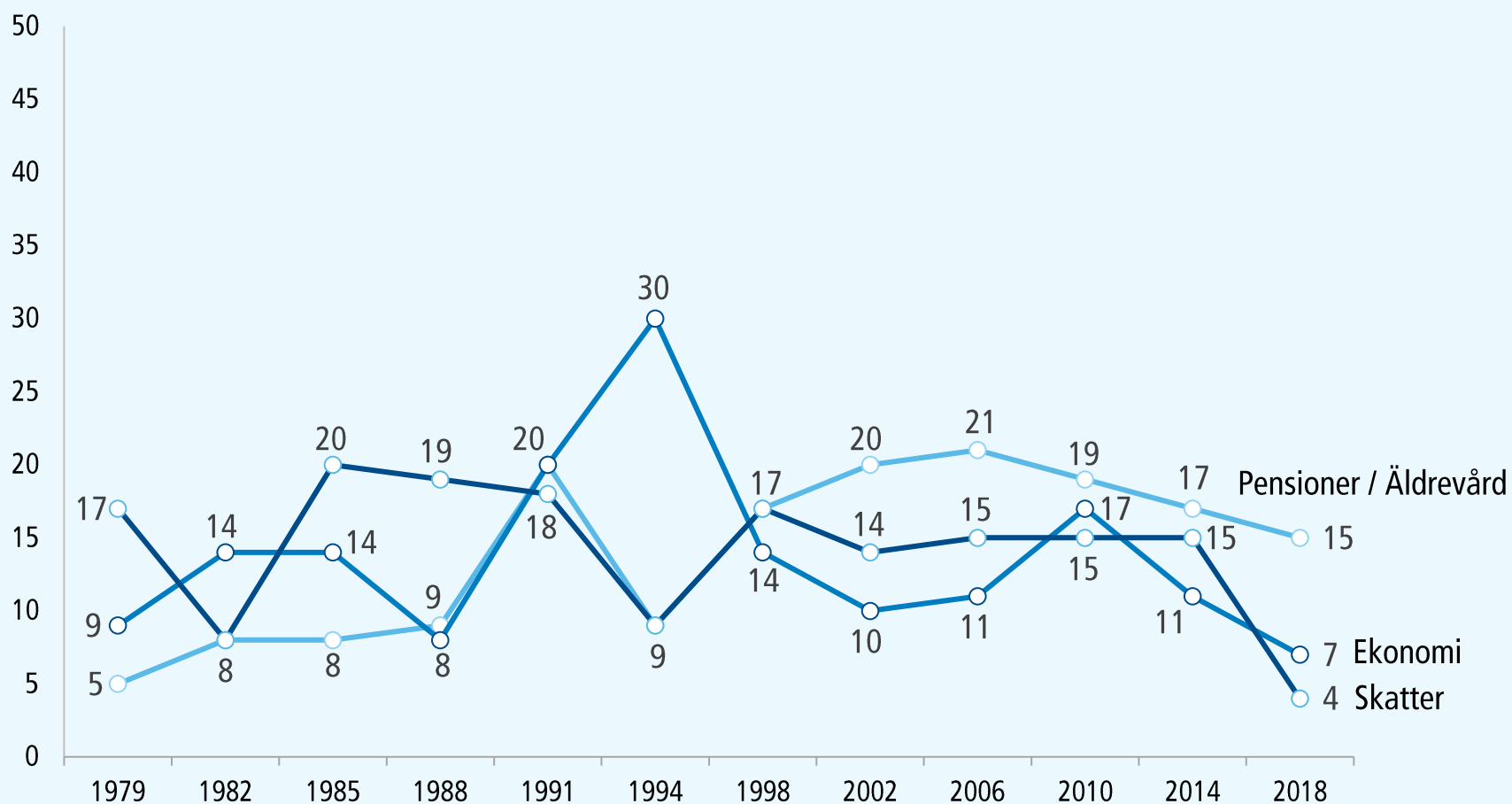

Källa: Valforskningsprogrammet

Viktig fråga vid partival 2018

Ovanligt oviktiga frågor

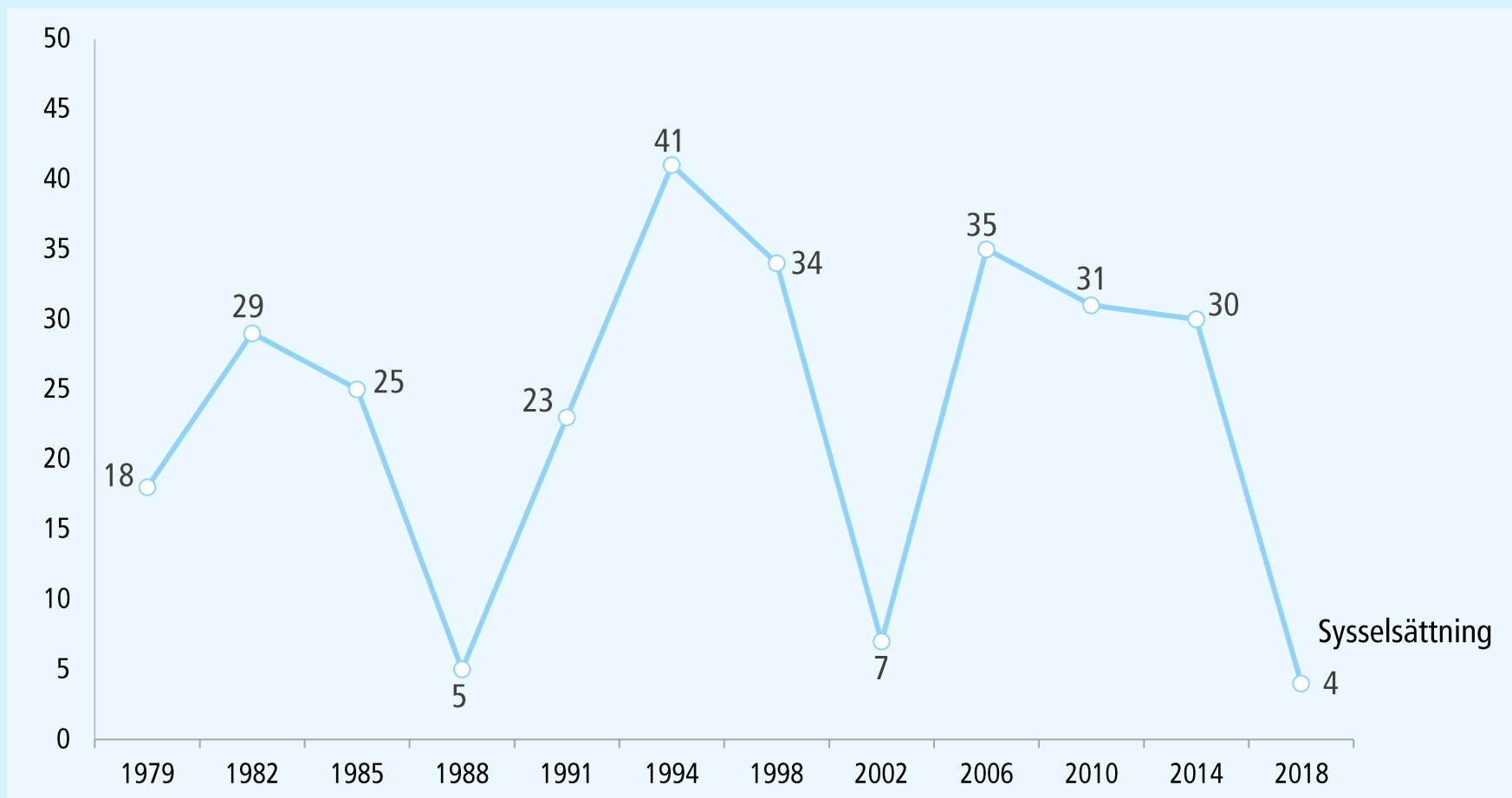

Källa: Valforskningsprogrammet

Viktig fråga vid partival 2018

Ovanligt oviktiga frågor

Nato-frågan

Varför är det så tyst från den gamla fredsrörelsen?

Hur ser post 24 februari säkerhetsanalysen ut för Sveriges del?

Blir vi säkrare av ett Nato-medlemskap?

Även om vi ansöker – hur går ratificeringsprocessen?

Hur ska säkerheten garanteras under tiden ratificeringsprocessen pågår?

Gör brådskan att Sverige försätter sig i ett dåligt förhandlingsläge?

Vad händer om 30/31 länder inte släpper in Sverige i Nato?

Vilka andra internationella åtaganden kommer Nato ha konsekvenser för?

Hur ska 2-procentsmålet i försvarsutgifter långsiktigt finansieras?

Nato-opinionen

SOM-institutet oktober-november 2021:
29 procent bra förslag
29 procent dåligt förslag

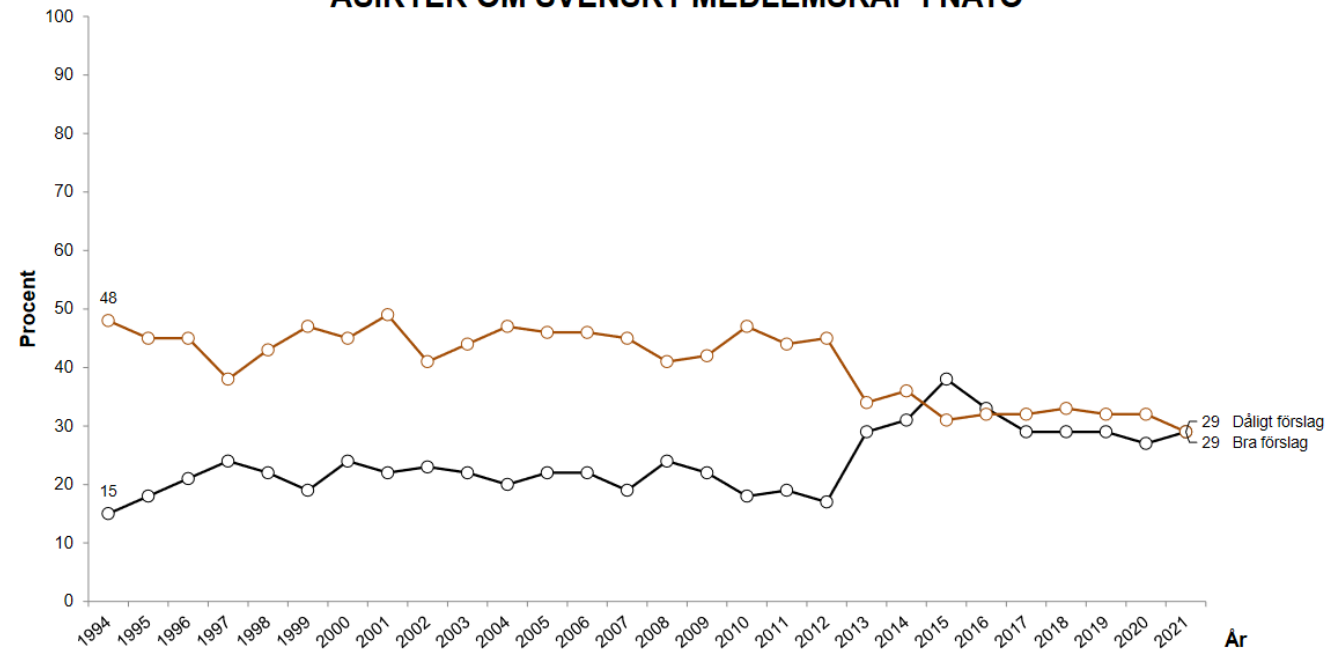

SOM-INSTITUTET
SAMHÄLLE OPINION MEDIER

GÖTEBORGS UNIVERSITET

ÅSIKTER OM SVENSKT MEDLEMSKAP I NATO

Kommentar: Svarsalternativen är "Mycket bra förslag"; "Ganska bra förslag"; "Varken bra eller dåligt förslag"; "Ganska dåligt förslag" samt "Mycket dåligt förslag". "Bra förslag" avser dem som svarat "ganska" eller "mycket bra förslag". "Dåligt förslag" avser dem som svarat "ganska" eller "mycket dåligt förslag". Procentbasen utgörs av dem som besvarat frågan.

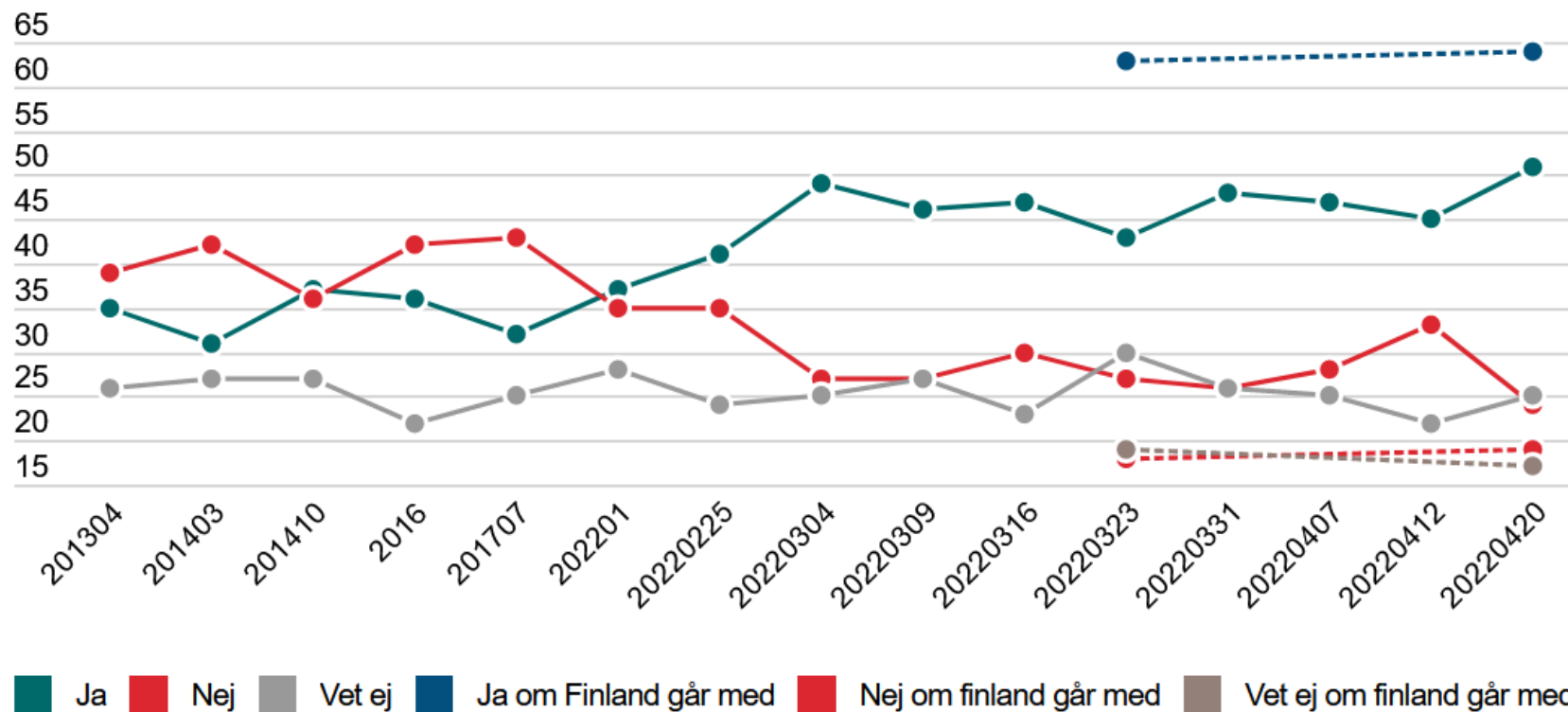
Frågeformulering: "Vilken är din åsikt om följande förslag? - Sverige bör söka medlemskap i Nato"

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 1994–2021

202200420

NOVUS

Tycker du att Sverige ska bli medlem i den militära alliansen NATO?

“Sverige bör ansöka om medlemskap i Nato”

→ “Sverige bör vara medlem i Nato”

Viktiga samhällsfrågor

Andel som spontant nämner frågor/samhällsproblem som viktigast i Sverige idag, 2021
(2020 inom parentes)

#1 Brottslighet	41	(34)
#2 Sjukvård	33	(37)
#3 Invandring/integration	31	(38)
#4 Miljö/energi	26	(18)
#5 Skola/utbildning	24	(23)
#6 Sociala frågor	14	(13)
#7 Äldre frågor	13	(12)
#8 Arbetsmarknad	6	(8)
#9 Demokrati/rättigheter	5	(5)
#10 Ekonomi	4	(6)
#11 Skatter	2	(2)
#12 Familjepolitik	2	(2)
#13 Bostadsfrågor	2	(2)
#14 Coronapandemin	2	(4)
#15 Styrelseskick	2	(2)

*Vilken eller vilka frågor
eller samhällsproblem
tycker du är viktigast i
Sverige i dag?*

Partiledarskifteseffekten

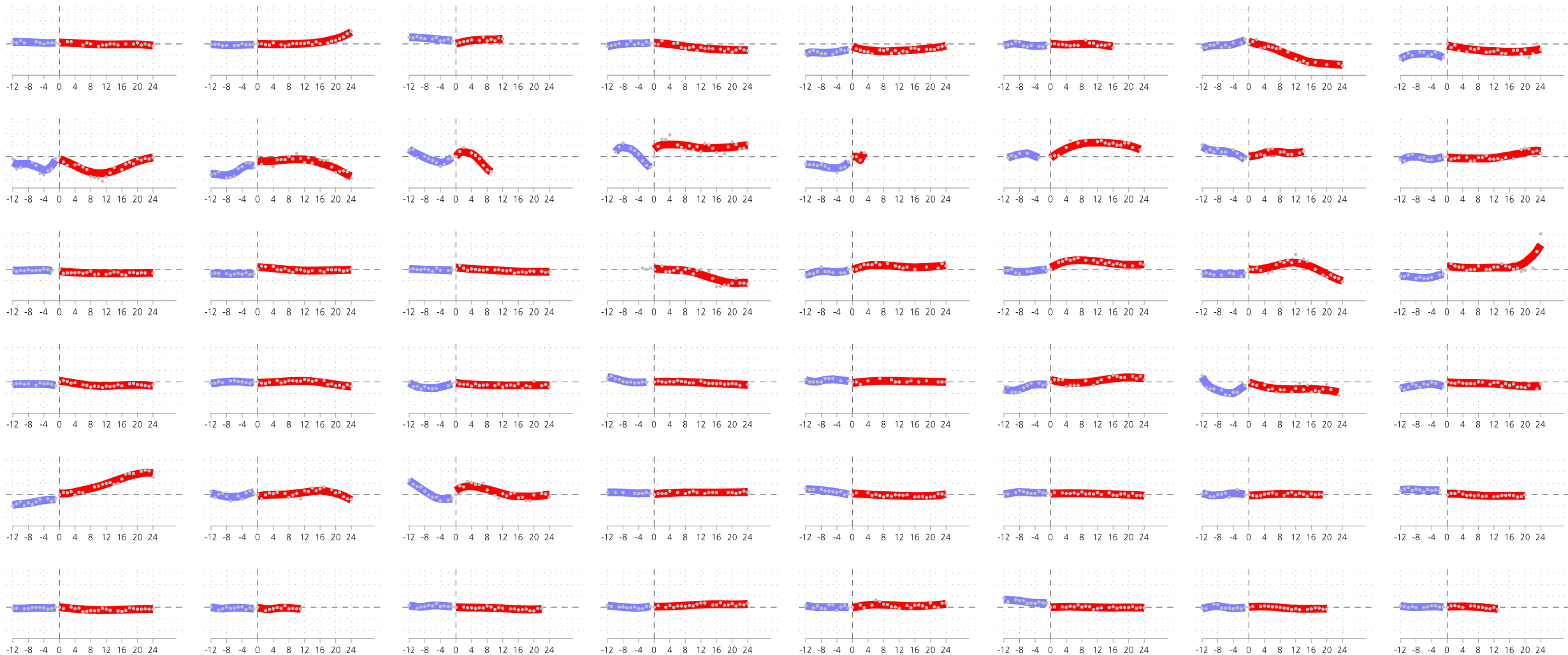

**Hjälper det att byta partiledare
när det går dåligt för partiet i opinionen?**

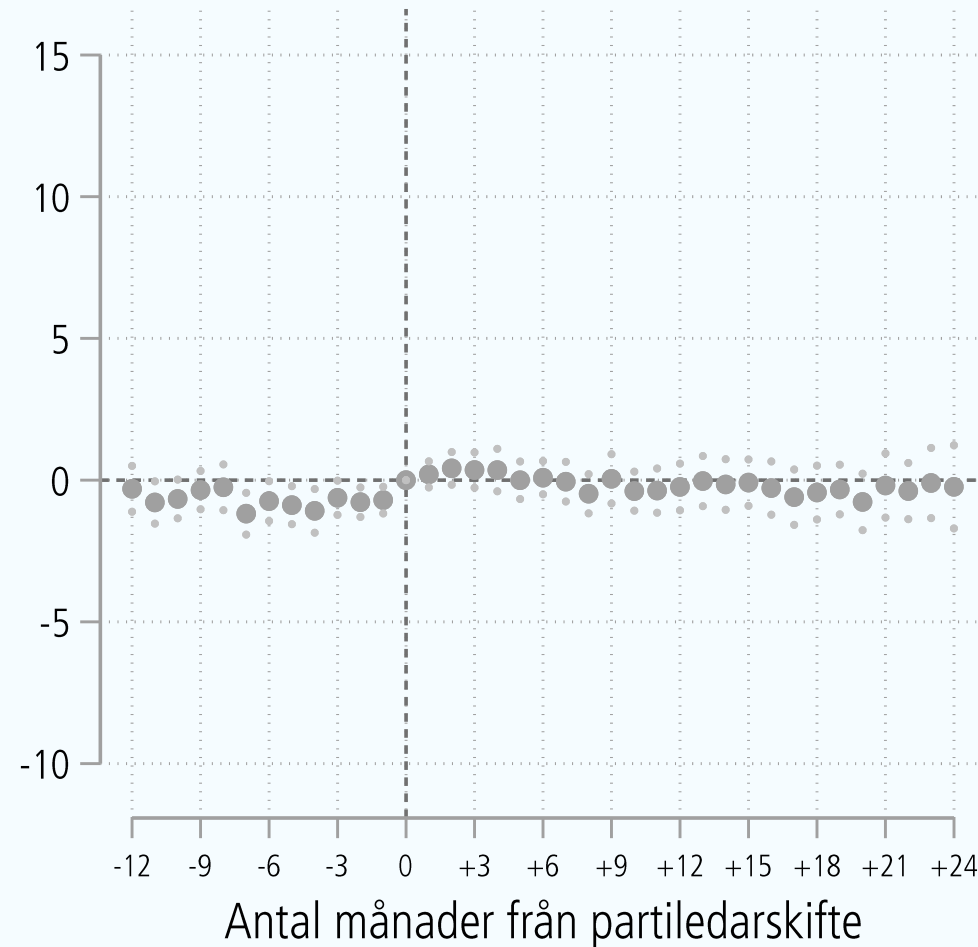
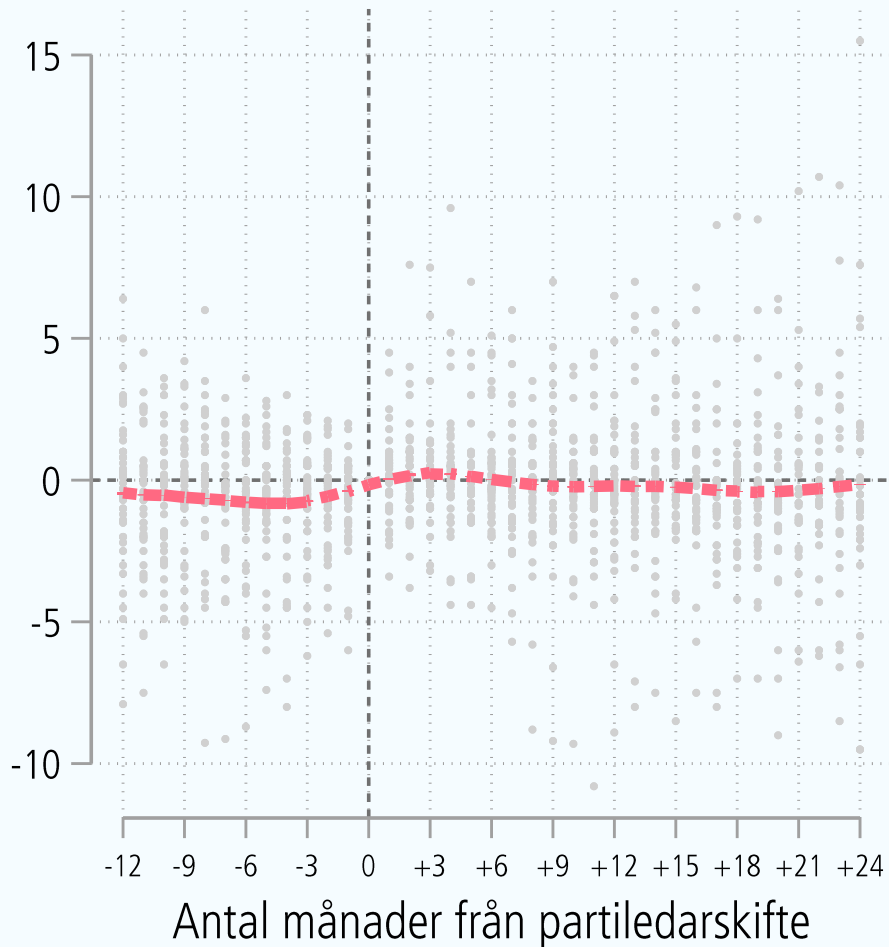
**Historiskt, kortsiktigt ja, men effekterna är utomordenligt
små och resultaten spretar rejält. Nästan vad som helst kan
hända opinionsmässigt när partier byter ledare**

50 partiledarskiften under 50 år (1967-2022)

50 partiledarskiften under 50 år (1967-2022)

Opinionsstöd för partiet relativt skiftesmånaden

Tabell 1 **Tio i topp mest framgångsrika partiledarskiftena 1967-2022 efter 6, 12 och 24 månader (procentenheter).**
The ten best party leader shifts 1967-2022 after 6, 12 and 24 months (percentage points).

Efter 6 månader			Efter 12 månader			Efter 24 månader		
Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring
#1	Stefan Löfven (S)	+5,1	#1	Thorbjörn Fälldin (C)	+6,5	#1	Bengt Westerberg (L)	+15,5
#2	Per Ahlmark (L)	+4,5	#2	Ola Ullsten (L)	+6,5	#2	Fredrik Reinfeldt (M)	+7,6
#3	Ulf Kristersson (M)	+4,4	#3	Fredrik Reinfeldt (M)	+4,9	#3	Stefan Löfven (S)	+5,7
#4	Karin Söder (C)	+3,5	#4	Per Ahlmark (L)	+3,0	#4	Gudrun Schyman (V)	+5,4
#5	Romson-Fridolin (MP)	+3,2	#5	Stefan Löfven (S)	+2,1	#5	Per Ahlmark (L)	+2,0
#6	Gunnar Helén (L)	+3,0	#6	Ulla Hoffman (V)	+2,1	#6	Romson-Fridolin (MP)	+1,9
#7	Ulla Hoffman (V)	+1,6	#7	Wetterstrand-Eriksson (MP)	+1,9	#7	Olof Johansson (C)	+1,5
#8	Alf Svensson (KD)	+1,0	#8	Anna Kinberg-Batra (M)	+1,6	#8	Gunnar Helén (L)	+1,5
#9	Fredrik Reinfeldt (M)	+0,8	#9	Lars Leijonborg (L)	+1,1	#9	Alf Svensson (KD)	+1,0
#10	Björling-Nordin (MP)	+0,8	#10	Ebba Busch (KD)	+1,1	#10	Ulf Adelsohn (M)	+1,0
Snitt för alla ledare		+0,1			-0,2			-0,2

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

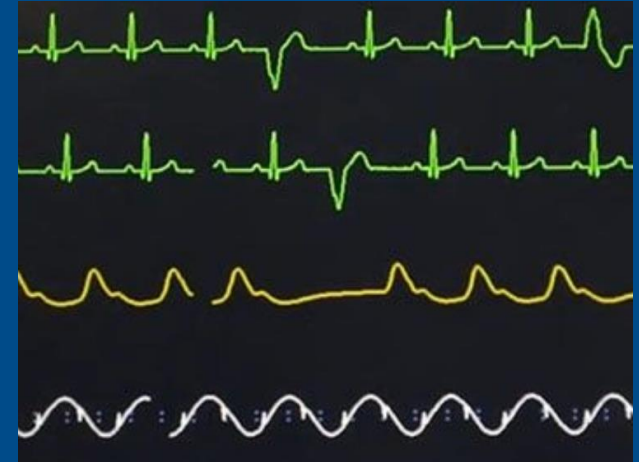
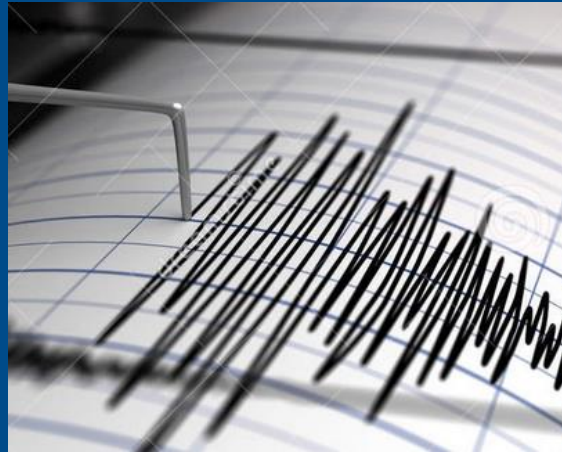
Kommentar: På tionde plats vid mätningen efter 12 månader uppmättes även den relativa ökningen för Westerberg och Helén till +1,0.

Tabell 2 Tio i topp minst framgångsrika partiledarskiftena 1967-2022 efter 6, 12 och 24 månader (procentenheter).
The ten least fortunate party leader shifts 1967-2022 after 6, 12 and 24 months (percentage points).

Efter 6 månader			Efter 12 månader			Efter 24 månader		
Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring
#1	Göran Persson (S)	-4,5	#1	Göran Persson (S)	-8,9	#1	Olof Palme (S)	-9,5
#2	Carl Bildt (M)	-3,0	#2	Olof Palme (S)	-6,5	#2	Mona Sahlin (S)	-9,5
#3	Ingvar Carlsson (S)	-2,0	#3	Jonas Sjöstedt (V)	-4,2	#3	Sven Wedén (L)	-6,5
#4	Schalug-Samuelsson (MP)	-2,0	#4	Ingvar Carlsson (S)	-3,2	#4	Ola Ullsten (L)	-5,5
#5	Olof Johansson (C)	-1,9	#5	Carl Bildt (M)	-2,8	#5	Lars Ohly (V)	-3,0
#6	Lennart Daléus (C)	-1,8	#6	Mona Sahlin (S)	-2,7	#6	Ingvar Carlsson (S)	-2,4
#7	Olof Palme (S)	-1,5	#7	Lennart Daléus (C)	-2,2	#7	Anna Kinberg-Batra	-2,1
#8	Ulf Adelsohn (M)	-1,5	#8	Maria Leissner (L)	-1,8	#8	Lars Leijonborg (L)	-1,9
#9	Mona Sahlin (S)	-1,3	#9	Lars Ohly (V)	-1,5	#9	Lennart Daléus (C)	-1,7
#10	Maria Leissner (L)	-1,2	#10	Olof Johansson (C)	-1,1	#10	Nyamko Sabuni (L)	-1,5
Snitt för alla ledare		+0,1			-0,2			-0,2

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Ideologiefekten

A white question mark inside a light blue speech bubble.

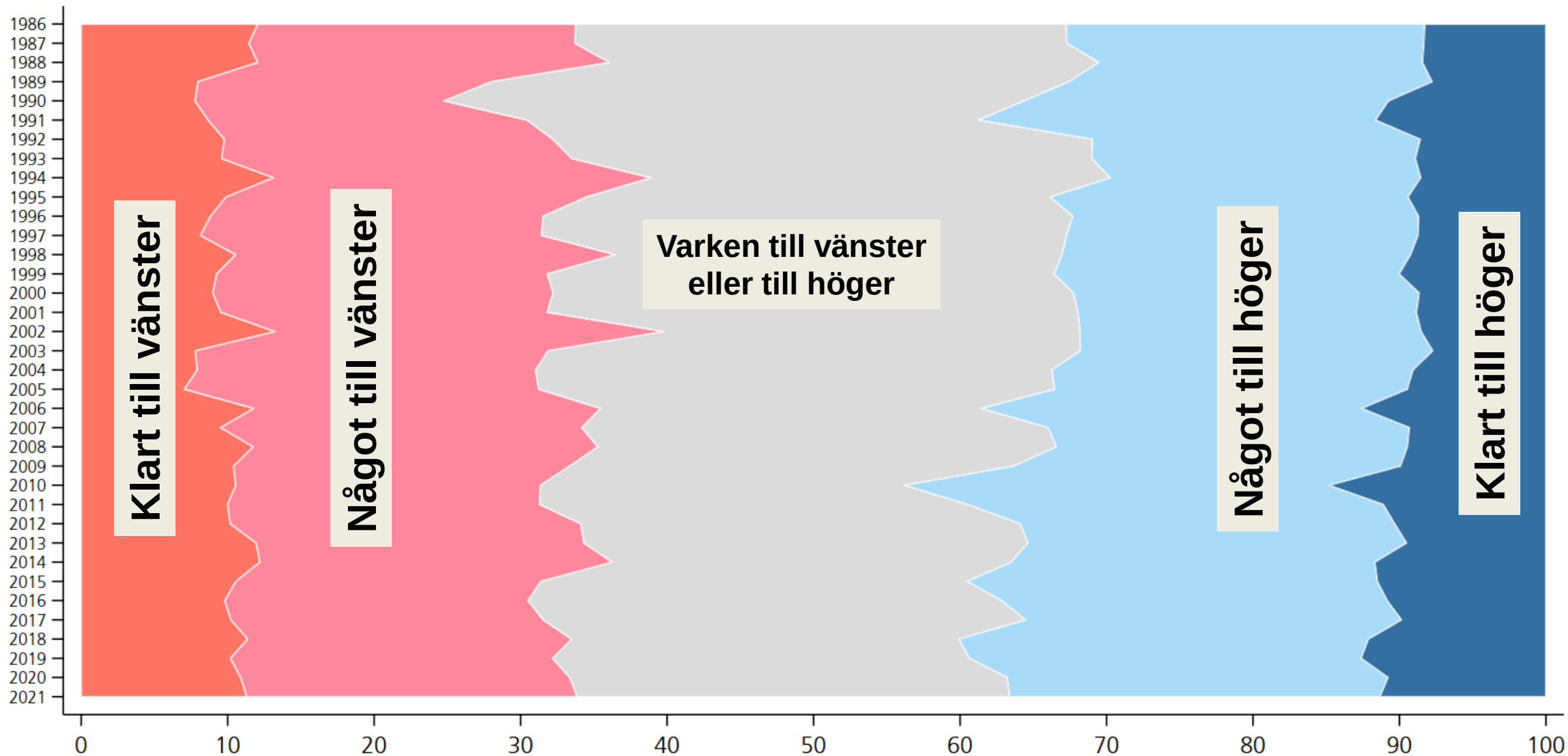
?

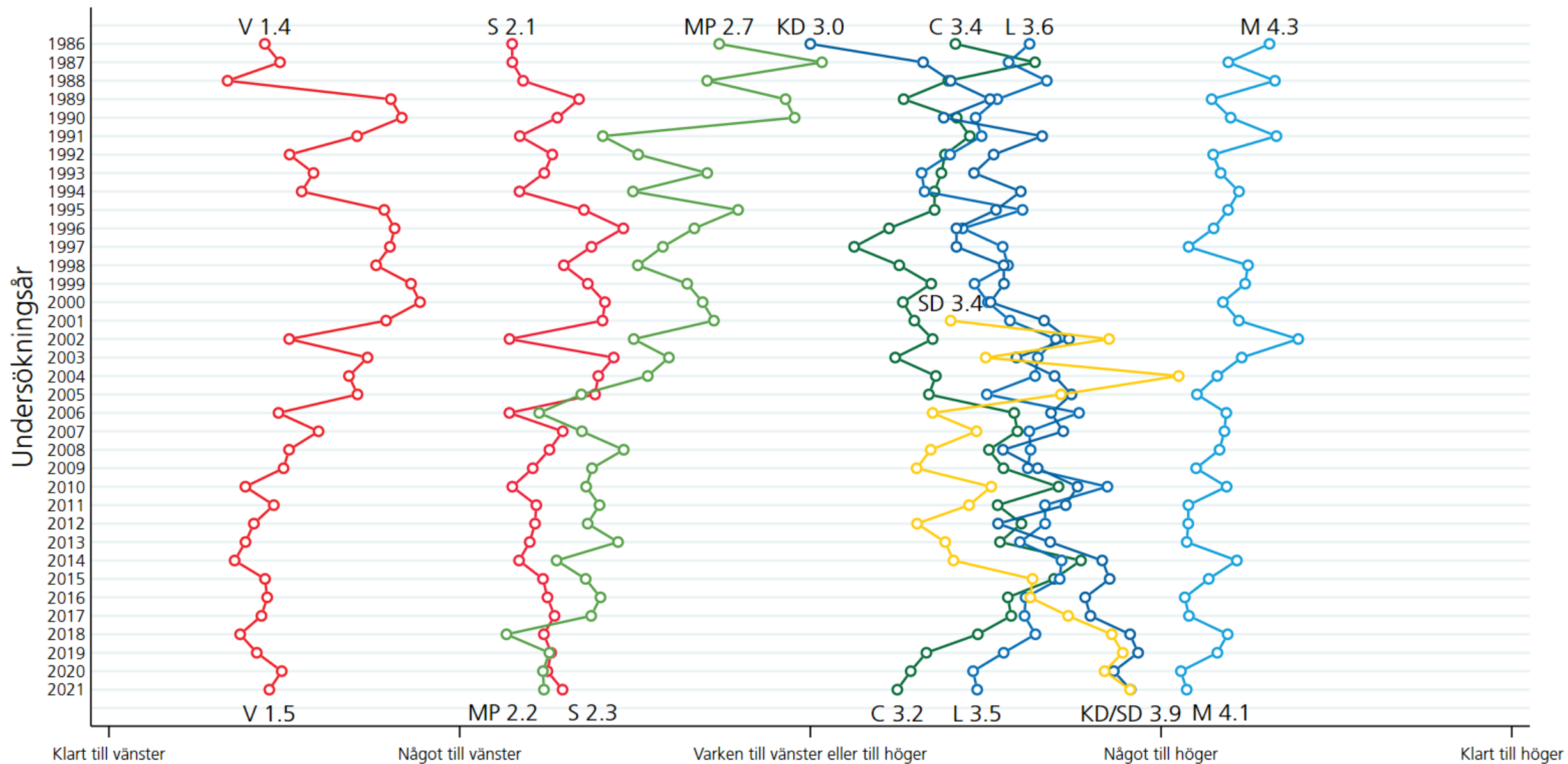
**Är Sverigedemokraterna ett
vänsterparti eller ett högerparti?**

A white exclamation mark inside a pink speech bubble.

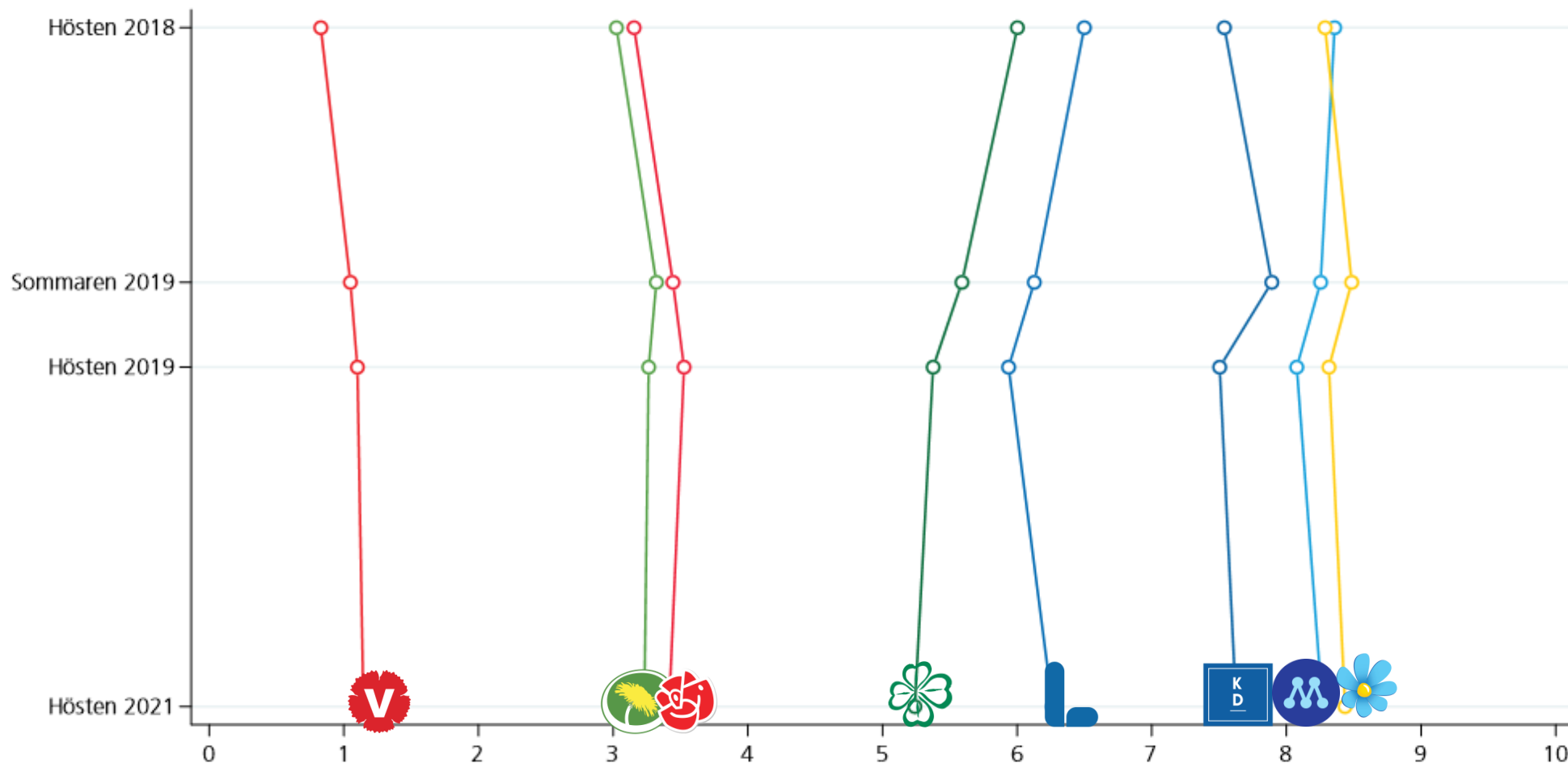
!

**SD-sympatisörerna identifierar sig till höger
SD uppfattas av väljarna som ett parti till höger
SD har klart starkast stöd bland låginkomsttagare**

Hur **uppfattar** väljarna partiernas vänster-höger-positioner?

Genomsnittliga placeringar längs en skala från 0 "Långt till vänster" till 10 "Långt till höger"

Källa: Valundersökningar 2018, 2019, SOM-undersökningar 2019

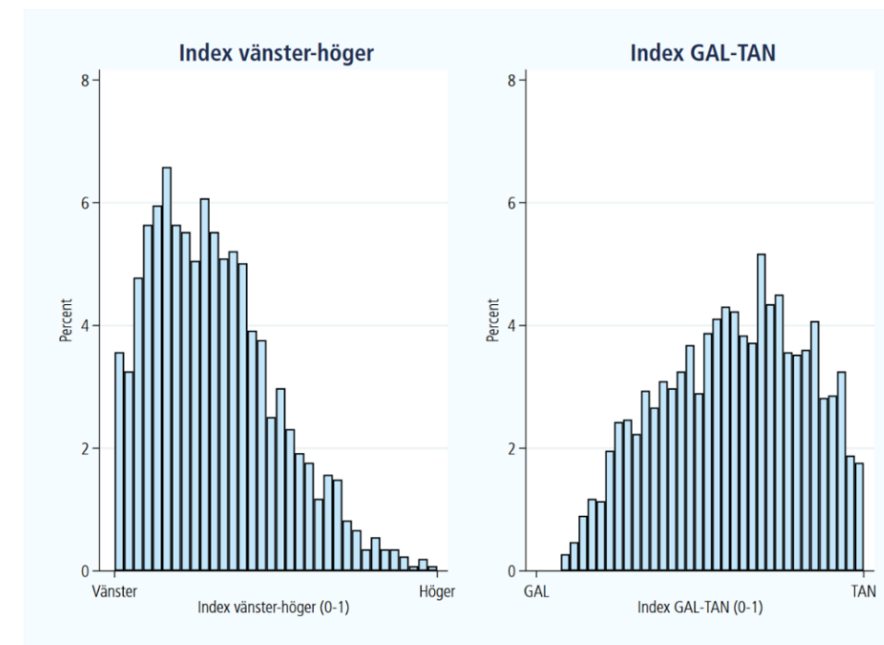

Tabell 2 Faktoranalys av påstående- och jämfört med idag frågor (faktorladdningar).

Fråga	Factor1	Factor2	Uniqueness
Hur öppet ska Sverige vara för flyktingar?	-0.81		0.30
Sverige ska lägga mer pengar på internationellt bistånd	-0.68		0.48
Nyförsljning bensin- och dieselbilar förbjudas år 2025	-0.59		0.60
Hur mycket inflytande ska EU ha?	-0.52		0.73
Permanent uppehållstillstånd regel i migrationspolitiken	-0.51		0.71
Hur mycket pengar ska kommunen lägga på kultur?	-0.51		0.62
Hur mycket pengar ska läggas på public service?	-0.51		0.56
Alla skolor ska vara skyldiga att ta emot nyanlända elever	-0.50	0.50	0.49
All kollektivtrafik ska vara kameraövervakad	0.52		0.71
Avskaffa straffrabatt för unga som fälls för grova brott	0.52		0.70
Public service ska ha ett smalare uppdrag	0.52		0.56
Regionens bidrag till kulturell verksamhet ska tas bort	0.58		0.51
Föräldrar själva bestämma hur föräldradagar delas upp	0.61		0.61
Kärnkraften ska byggas ut	0.61		0.51
Elever förbjudas att använda heltäckande slöja i skolan	0.65		0.55
Betyg i ordning och uppförande ska införas i skolan	0.70		0.50
Koldioxidskatten på bensin och diesel ska sänkas	0.72		0.44
Sverige ska införa ett system med visitationszoner i brottsutsatta områden	0.73		0.45
Dubbla straffet för gängbrottslingar	0.75		0.44
Tiggeri ska vara förbjudet i min kommun	0.78		0.38
Min kommun ska ta emot färre flyktingar	0.81		0.30
Sverige ska stoppa asylinvandringen	0.82		0.31
Hur mycket av skolan ska drivas av privata företag?		-0.72	0.43
Hur mycket av sjukvården ska drivas av privata företag?		-0.71	0.43
Äldreboende/hemtjänst drivas privat		-0.69	0.47
Marknadshyror ska införas på nya hyresrätter		-0.62	0.55
Barn- och ungdomspsykiatri drivs av privata företag		-0.61	0.57
Det ska bli lättare för arbetsgivare att säga upp anställda		-0.51	0.68
Inrikesflygningar som kan ersättas med tåg ska förbjudas		0.49	0.68
Karensdagen ska avskaffas	0.51		0.73
Anställda inom vården ska ha rätt till heltid	0.51		0.73
Hyresvärdars möjlighet att göra hyreshöjning efter renovering begränsas	0.58		0.66
Mer resurser ska omfördelas från rika till fattiga kommuner	0.59		0.53
Stoppa ersättningen till privata nätläkare	0.59		0.64
Min kommun ska bygga och tillhandahålla billiga hyreslägenheter	0.61		0.61
Privatiseringar av akutsjukhus ska stoppas	0.63		0.53
Rätten för privata vårdcentraler att etablera sig var de vill ska begränsas	0.63		0.52
Hur mycket ska höginkomsttagare betala i skatt?	0.66		0.47
Vinstutdelning för friskolor ska förbjudas	0.79		0.35

Källa: Medborgarpanelen "Citizen Panelen 59 – 2021"

Figur 3 Fördelning av vänster-höger och det sociokulturella index.

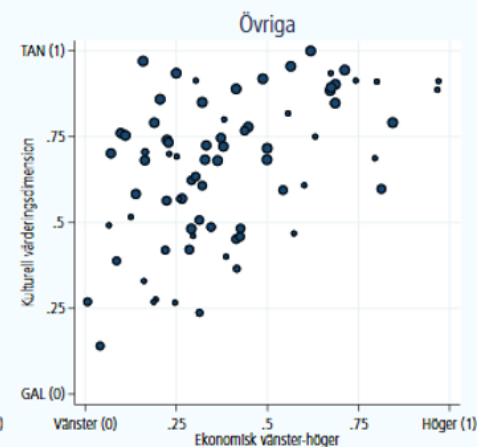
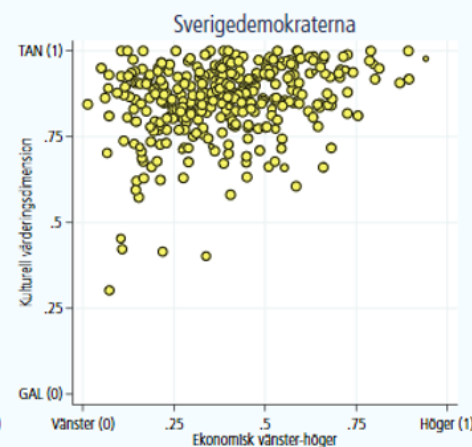
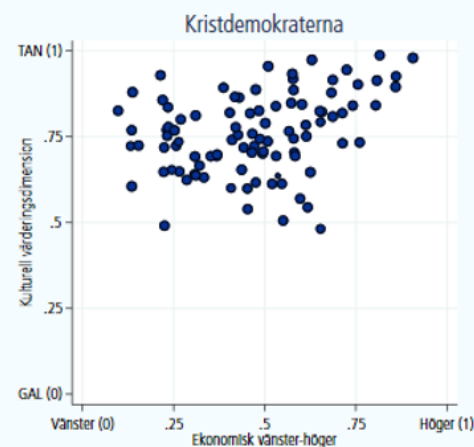
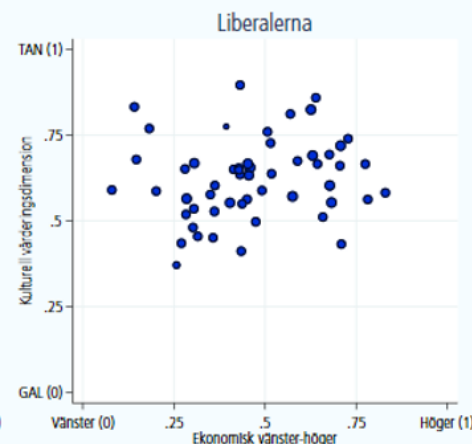
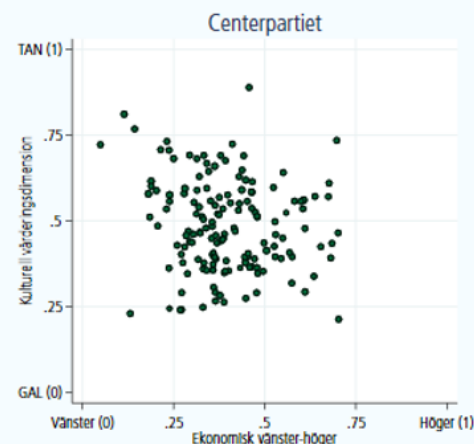
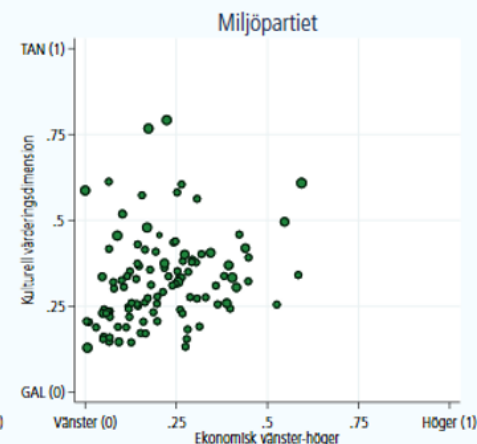
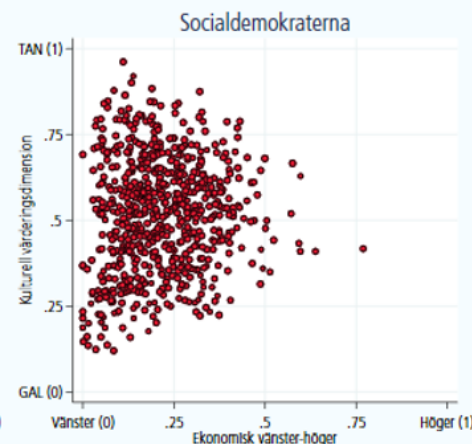
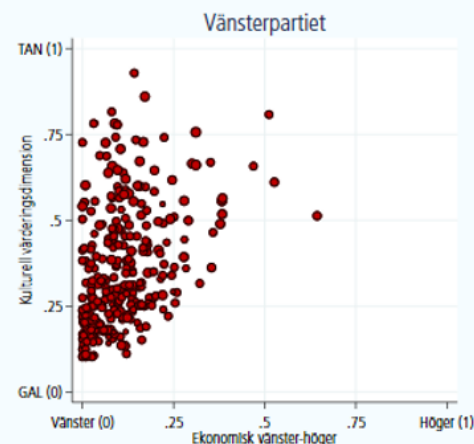
Källa: Medborgarpanelen "Citizen Panelen 59 – 2021"

Kommentar: Figuren visar två histogram över fördelningen av de ideologiska indexen. För en information om vilka frågor som ingår i respektive index, se tabell 2.

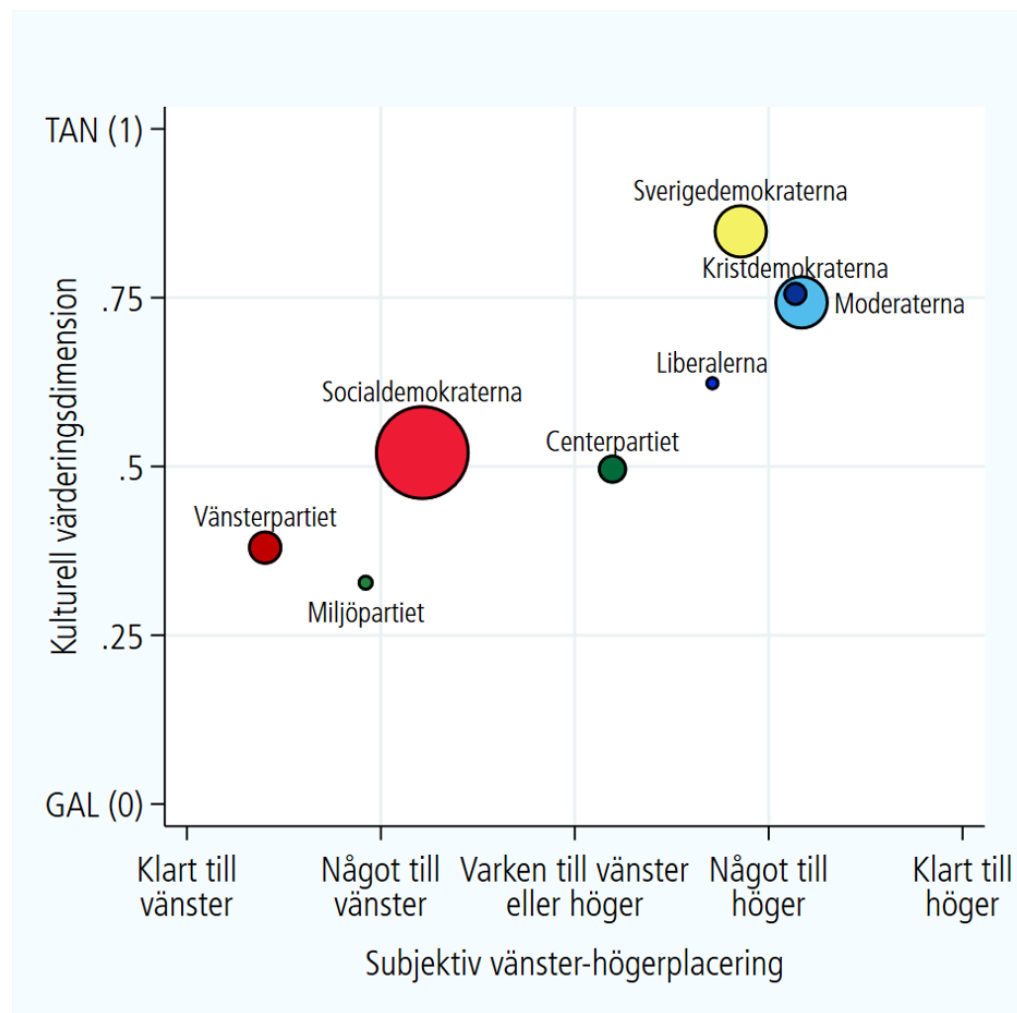
Vänsterpartiet och Socialdemokraterna:
Stor spridning längs GAL TAN

**Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna
och Moderaterna:**
Stor spridning längs vänster-höger

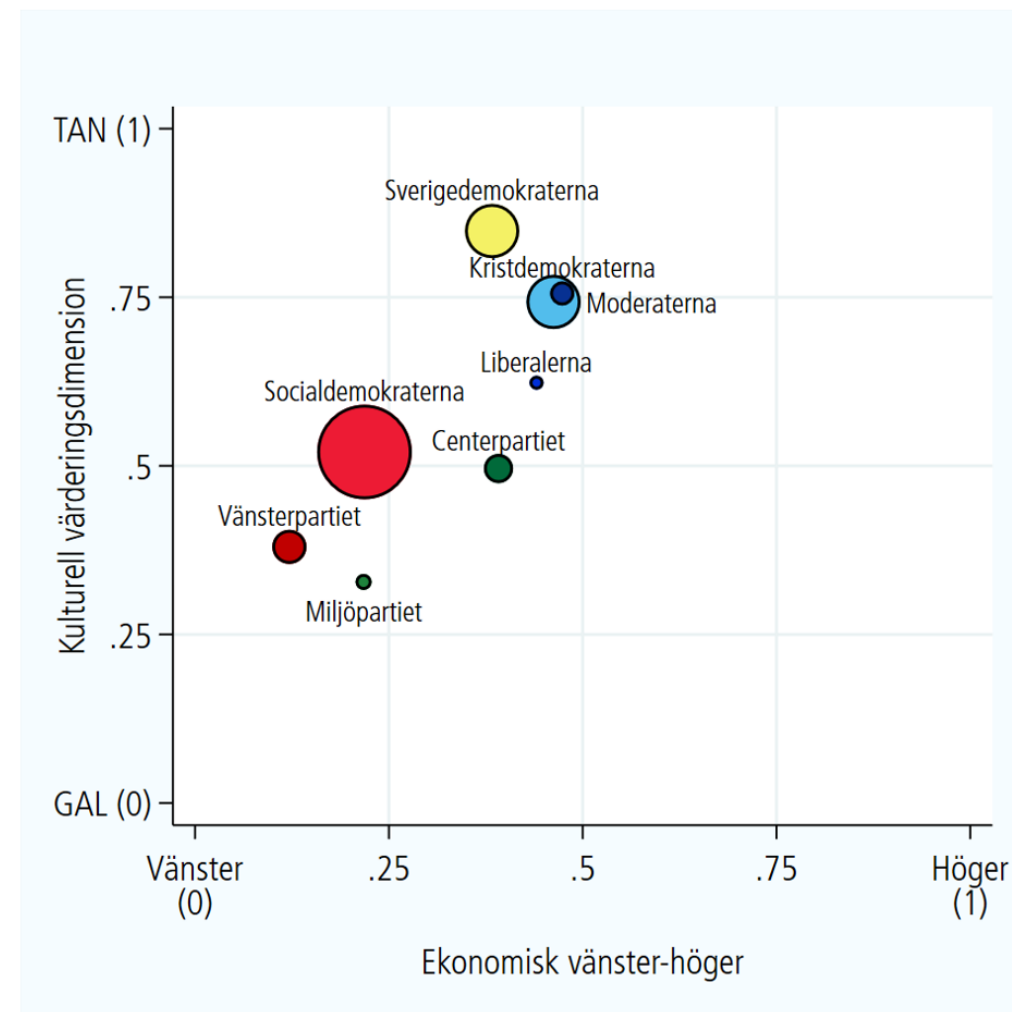
Centerpartiet och Liberalerna:
Den breda mitten

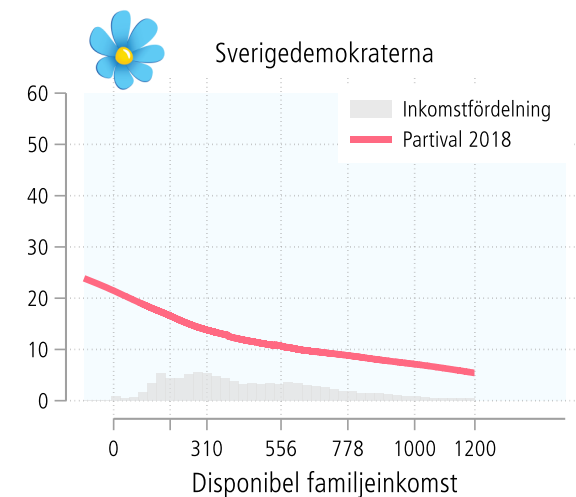
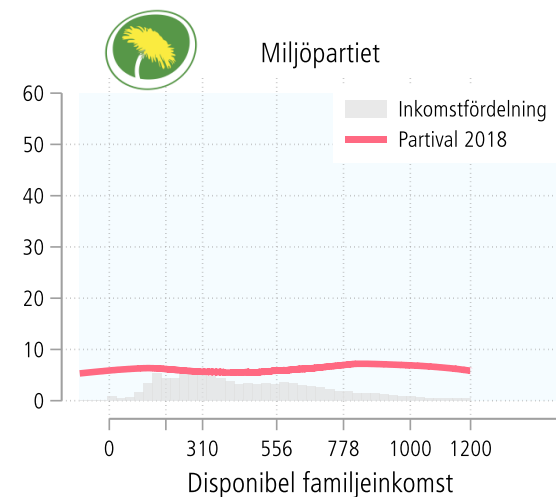
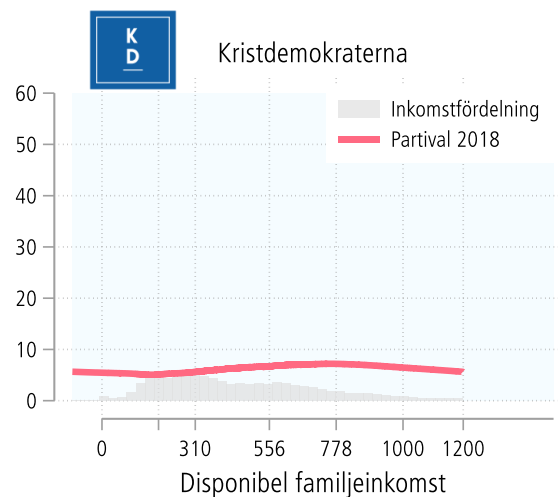
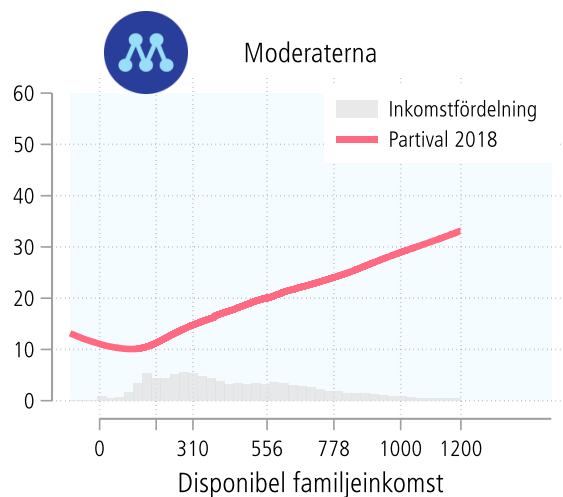
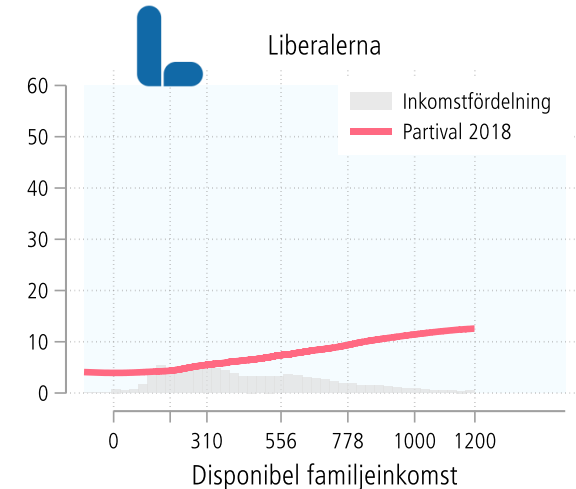
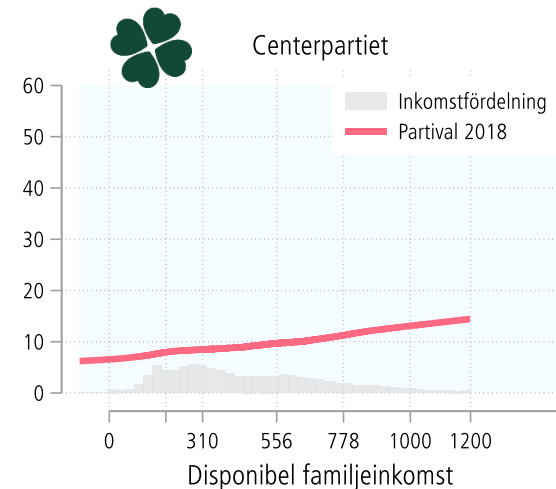
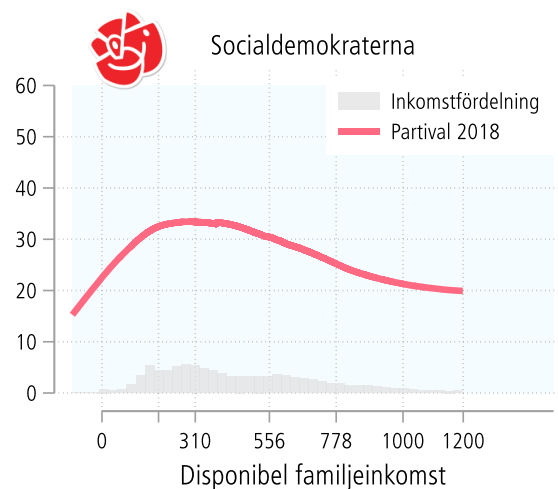
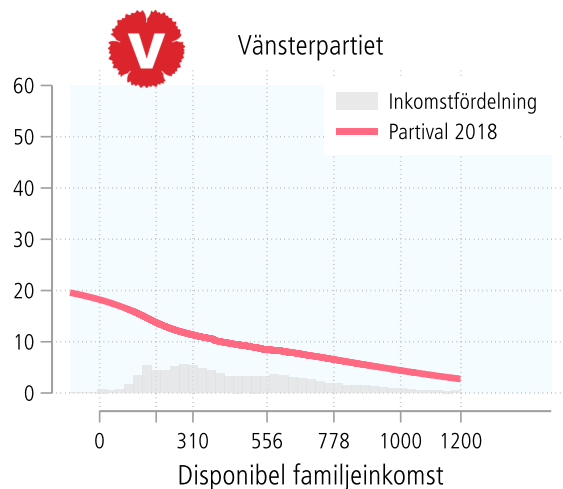
Figur 5 Medelvärde för partiernas väljares spatiala placeringar sett till subjektiv vänster-höger identifikation samt det kulturella värderingsindexet

Figur 4 Medelvärde för partiernas väljares spatiala placeringar sett till vänster-högerindexet samt det kulturella värderingsindexet

Hur röstade **fattiga** och **rika** i valet 2018?

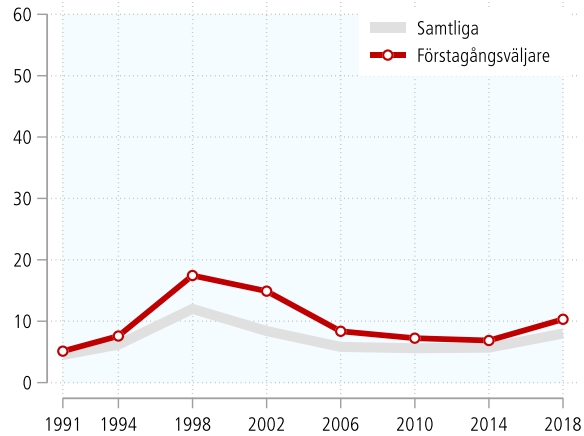
Gruppröstningseffekten

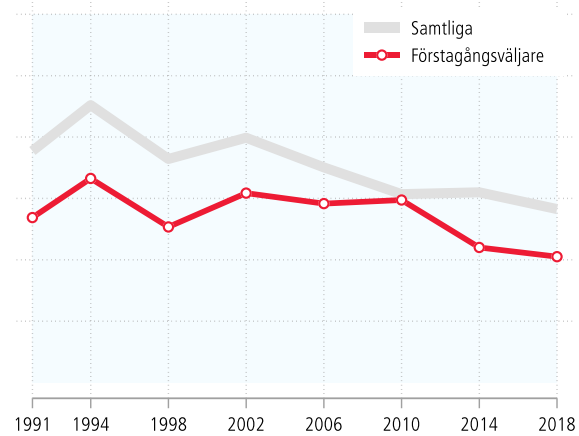

Hur röstar **förstagångsväljare**?

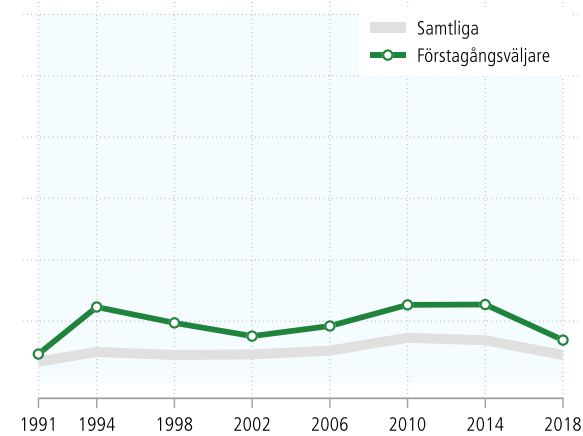
Vänsterpartiet

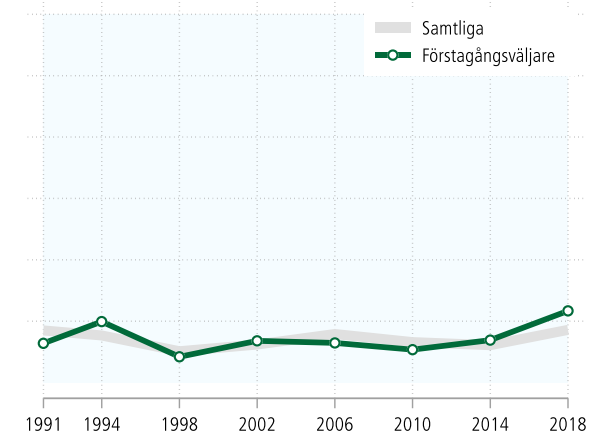
Socialdemokraterna

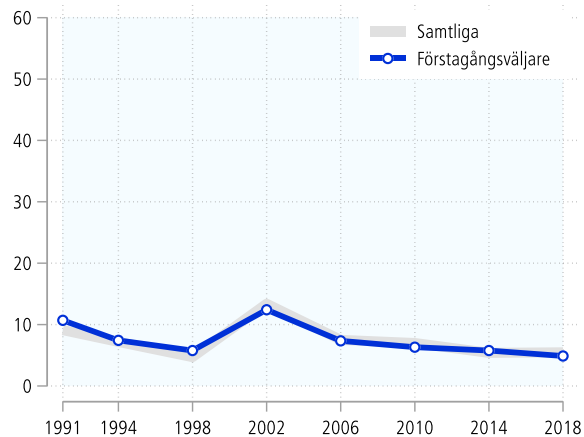
Miljöpartiet

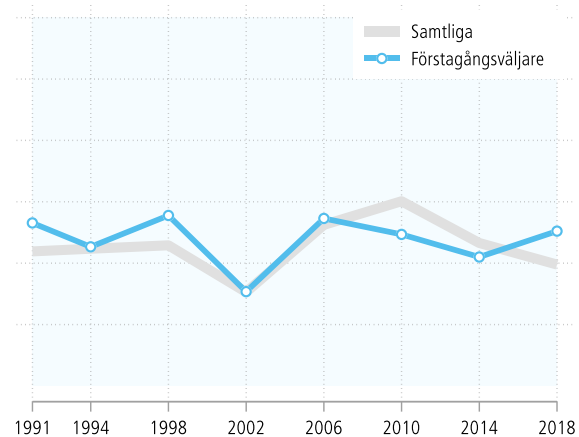
Centerpartiet

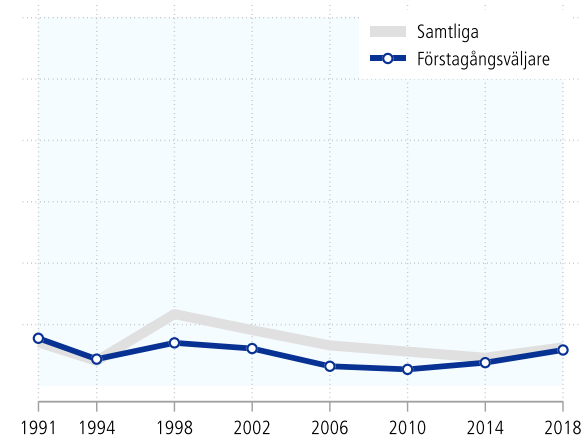
Liberalerna

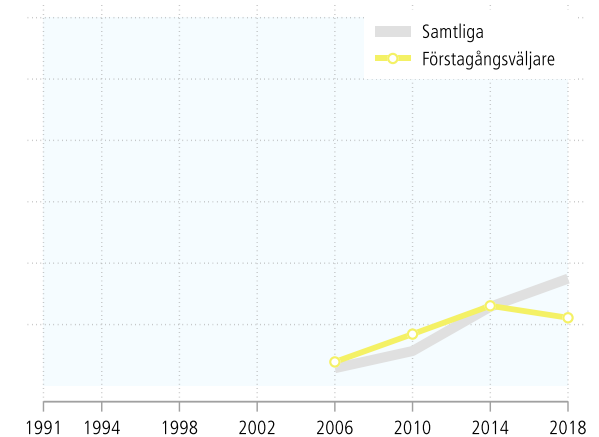
Moderaterna

Kristdemokraterna

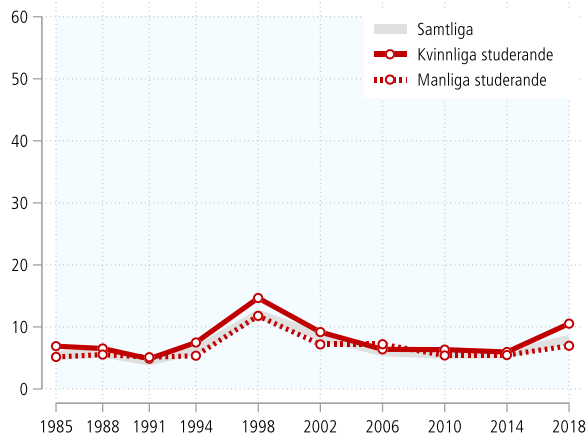

Sverigedemokraterna

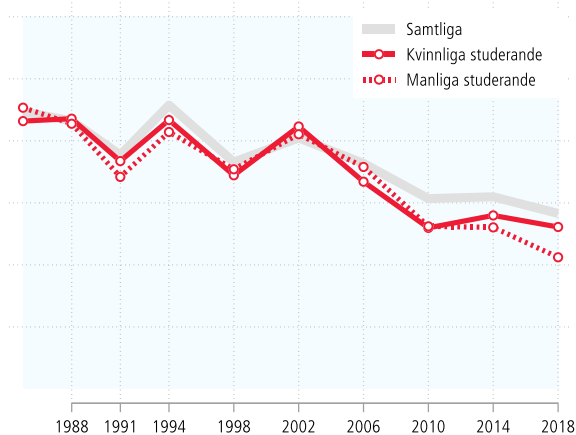

Hur röstar **manliga och kvinnliga** studerande?

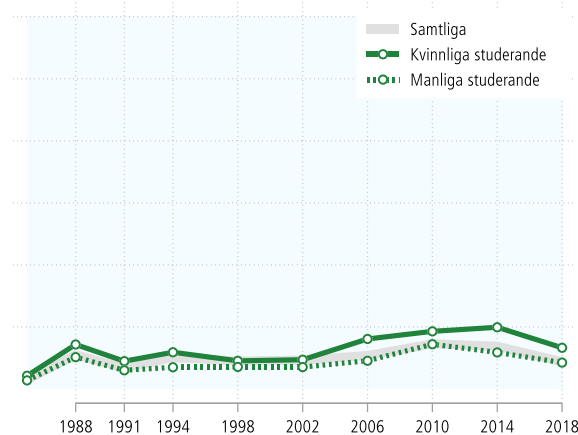
Vänsterpartiet

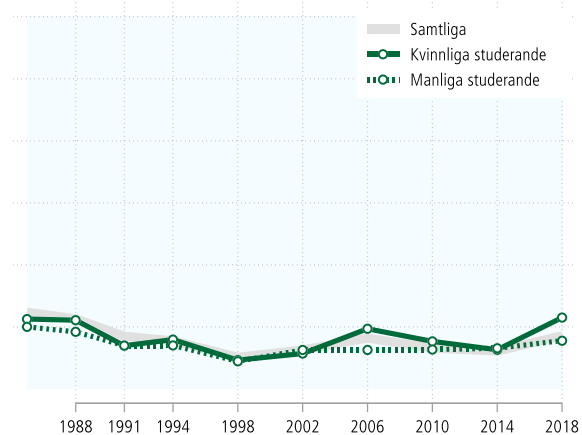
Socialdemokraterna

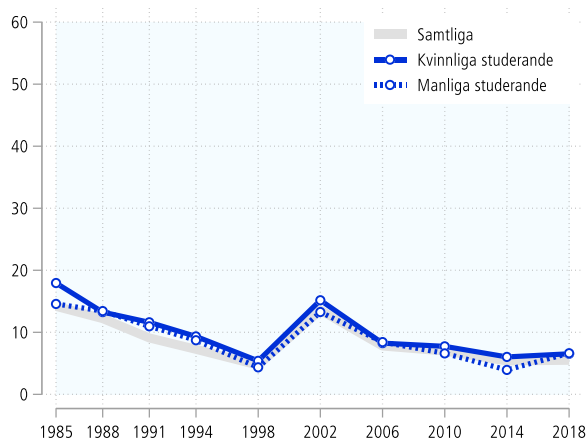
Miljöpartiet

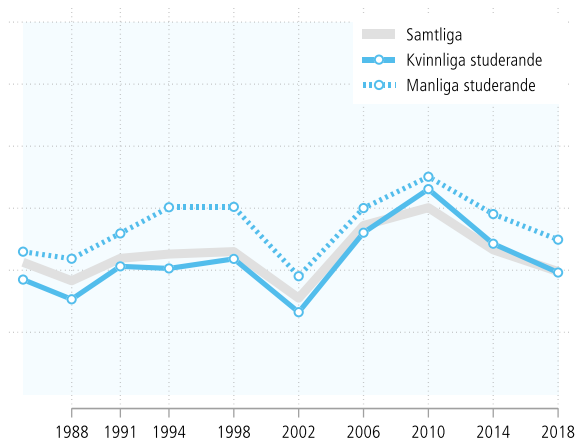
Centerpartiet

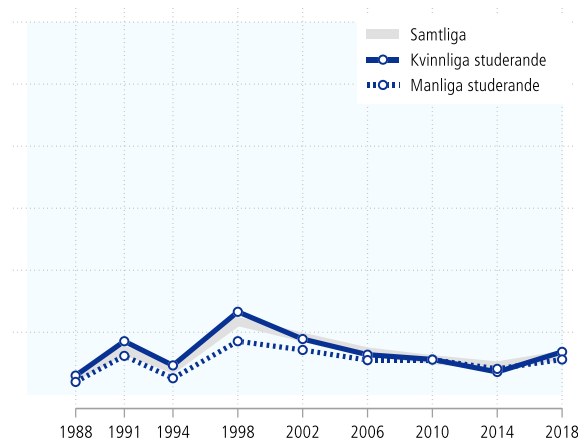
Liberalerna

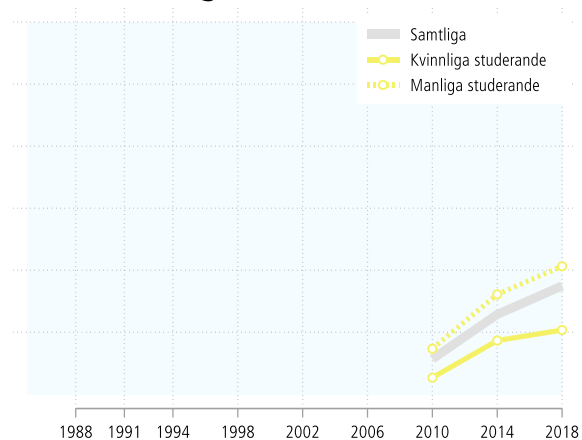
Moderaterna

Kristdemokraterna

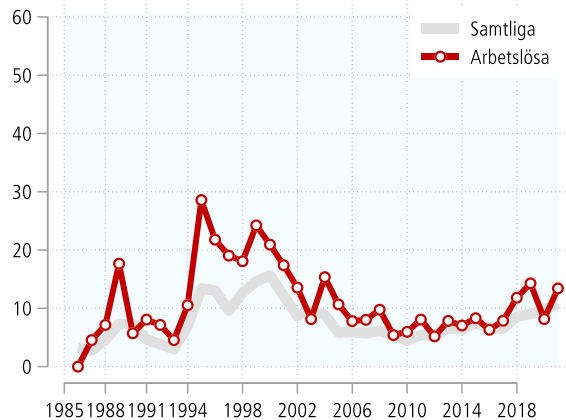

Sverigedemokraterna

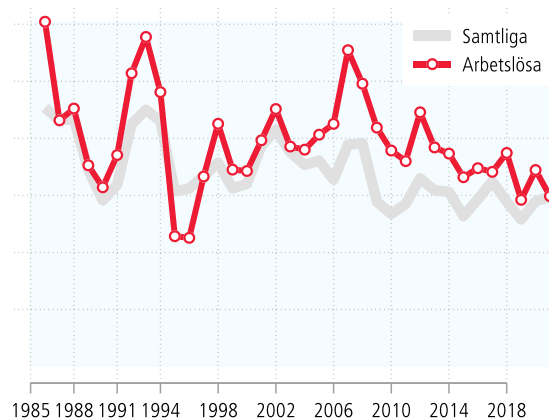

Med vilka partier sympatiserar **arbetslösa**?

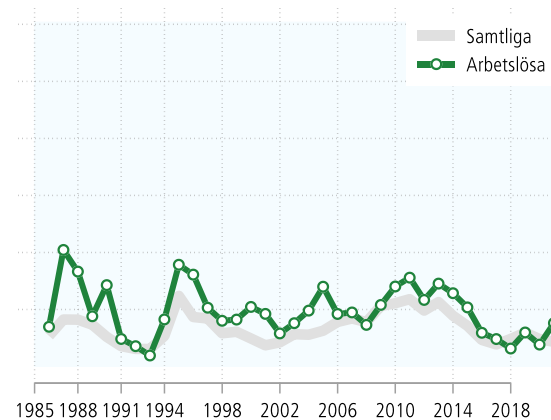
Vänsterpartiet

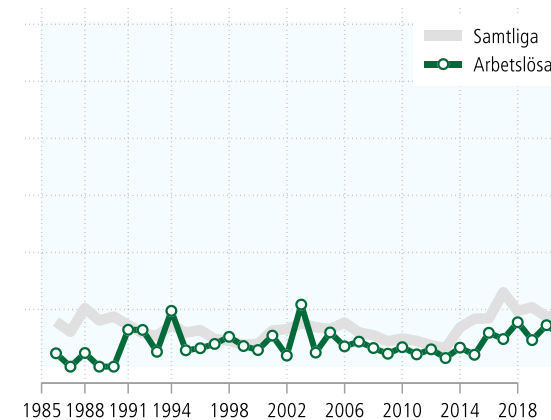
Socialdemokraterna

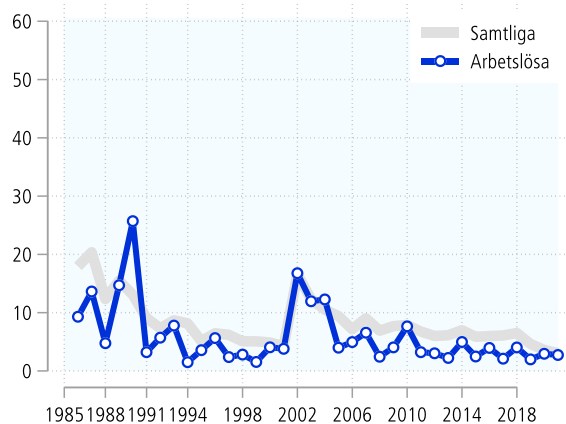
Miljöpartiet

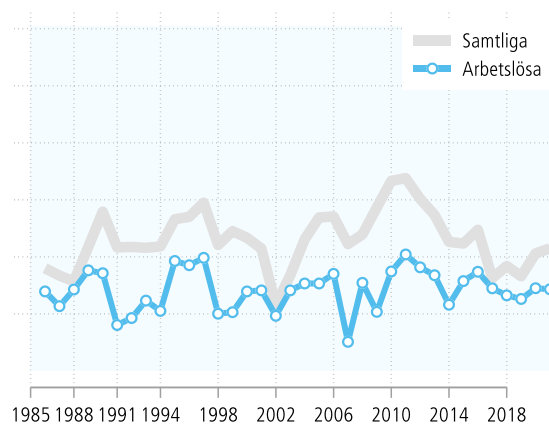
Centerpartiet

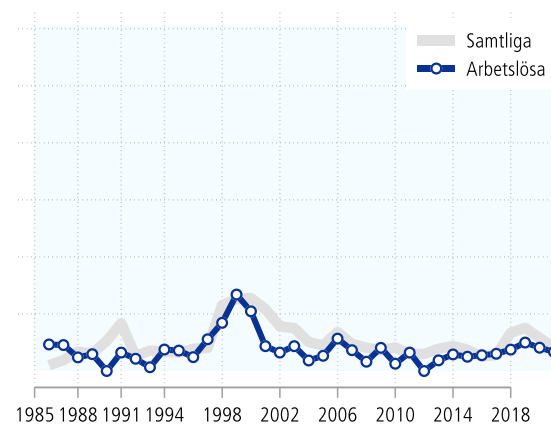
Liberalerna

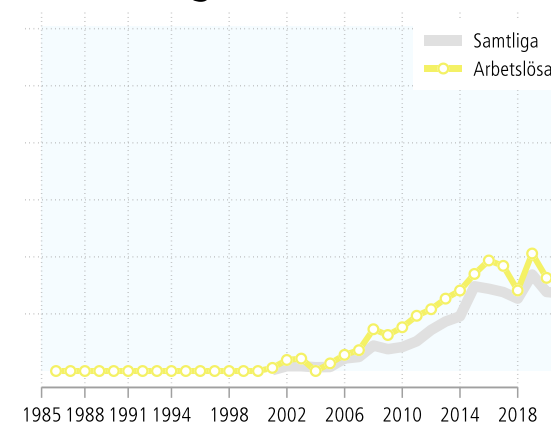
Moderaterna

Kristdemokraterna

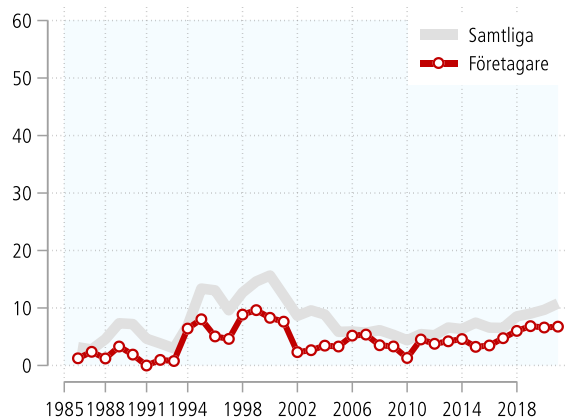

Sverigedemokraterna

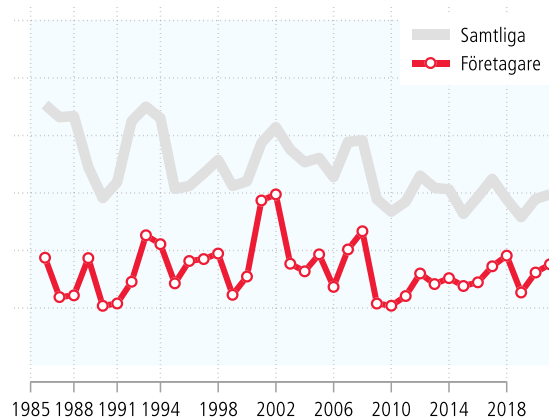

Med vilka partier sympatiserar **företagare**?

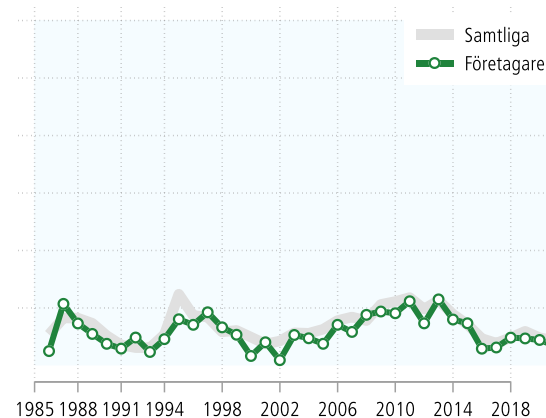
Vänsterpartiet

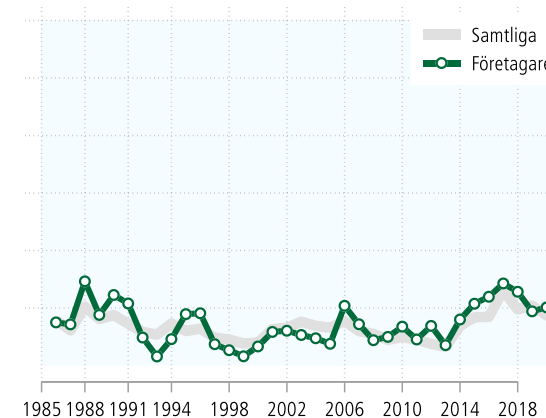
Socialdemokraterna

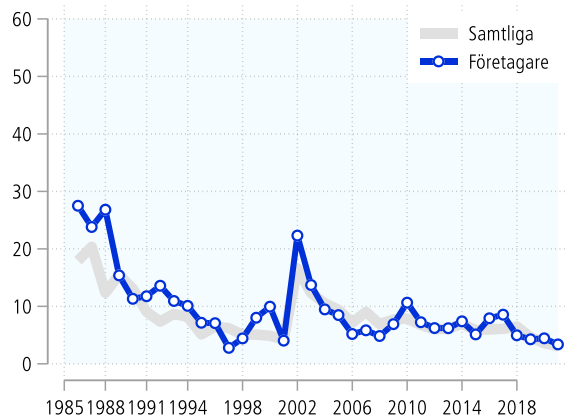
Miljöpartiet

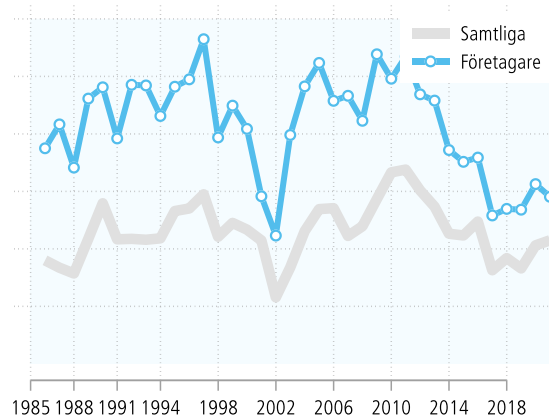
Centerpartiet

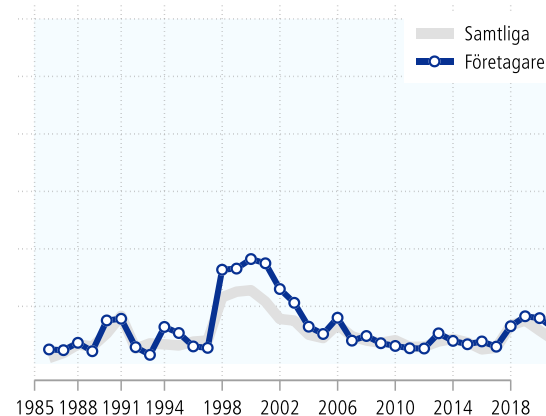
Liberalerna

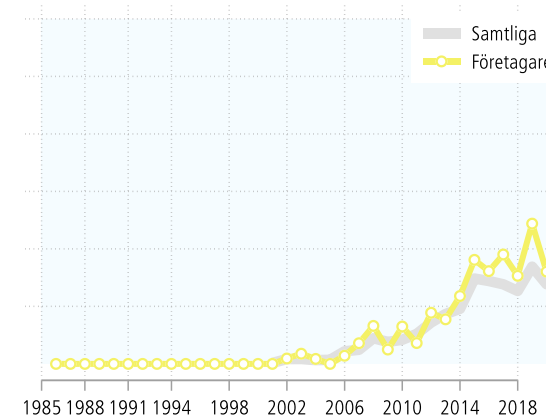
Moderaterna

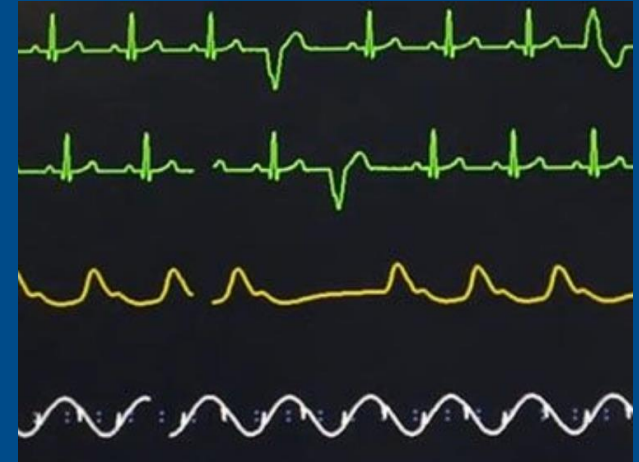
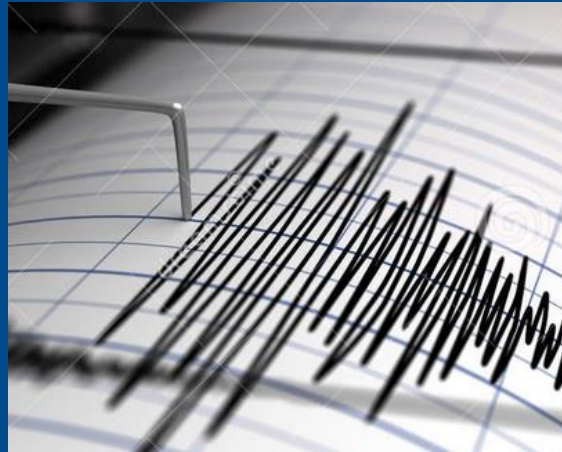
Kristdemokraterna

Sverigedemokraterna

Rally around the flag-effekten

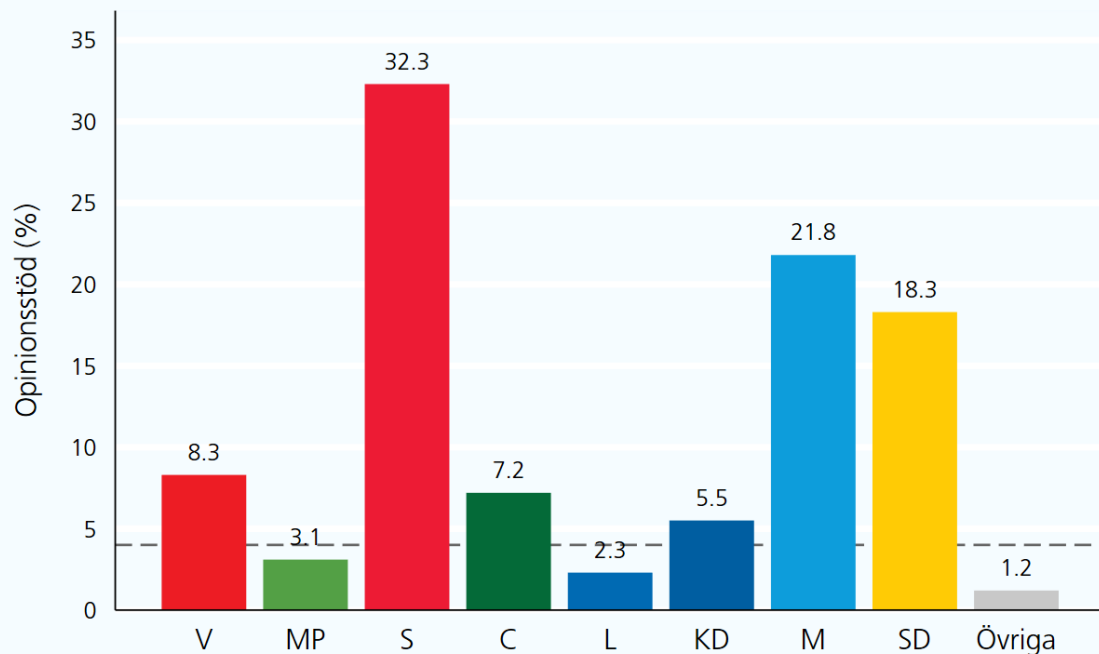
Hur ser det aktuella opinionsläget ut i april 2022?

Tre partier i närheten av fyraprocentspärren
Jämnt mellan två huvudalternativ trots starka S-siffror
Det finns en stor instabilitet i möjliga regeringsunderlag

Sammanvägning av väljaropinionen 22 april 2022

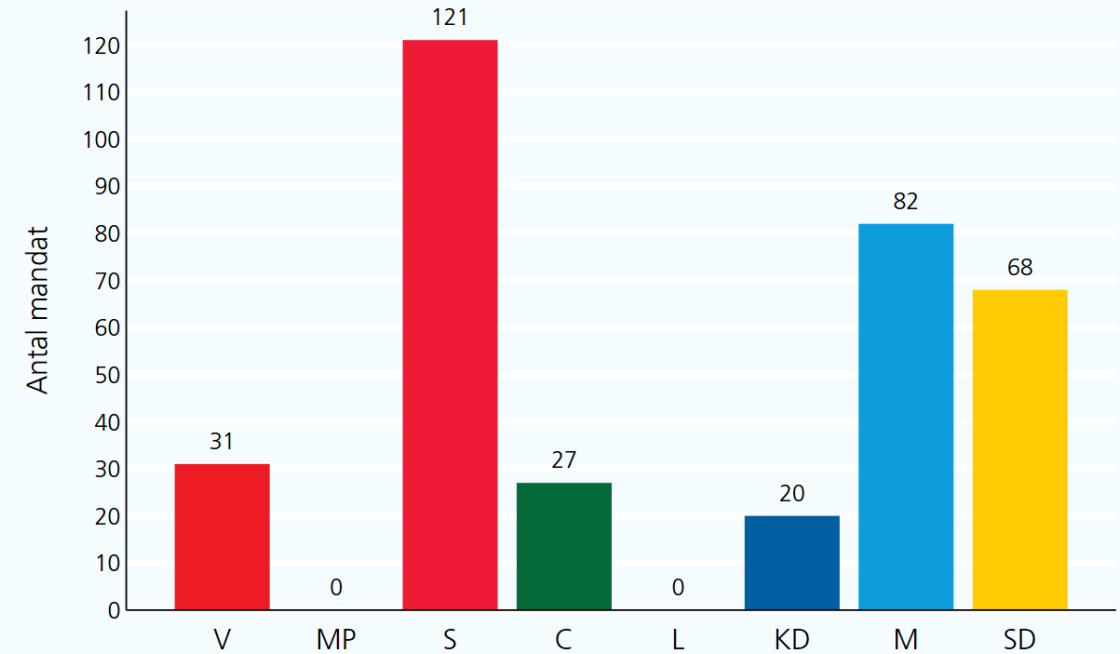
Mätningarnas Mätning

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet (2022 04 19)

Kommentar: Sammanvägning av opinionsmätningar från SCB, Sifo, Demoskop, Novus och Ipsos.

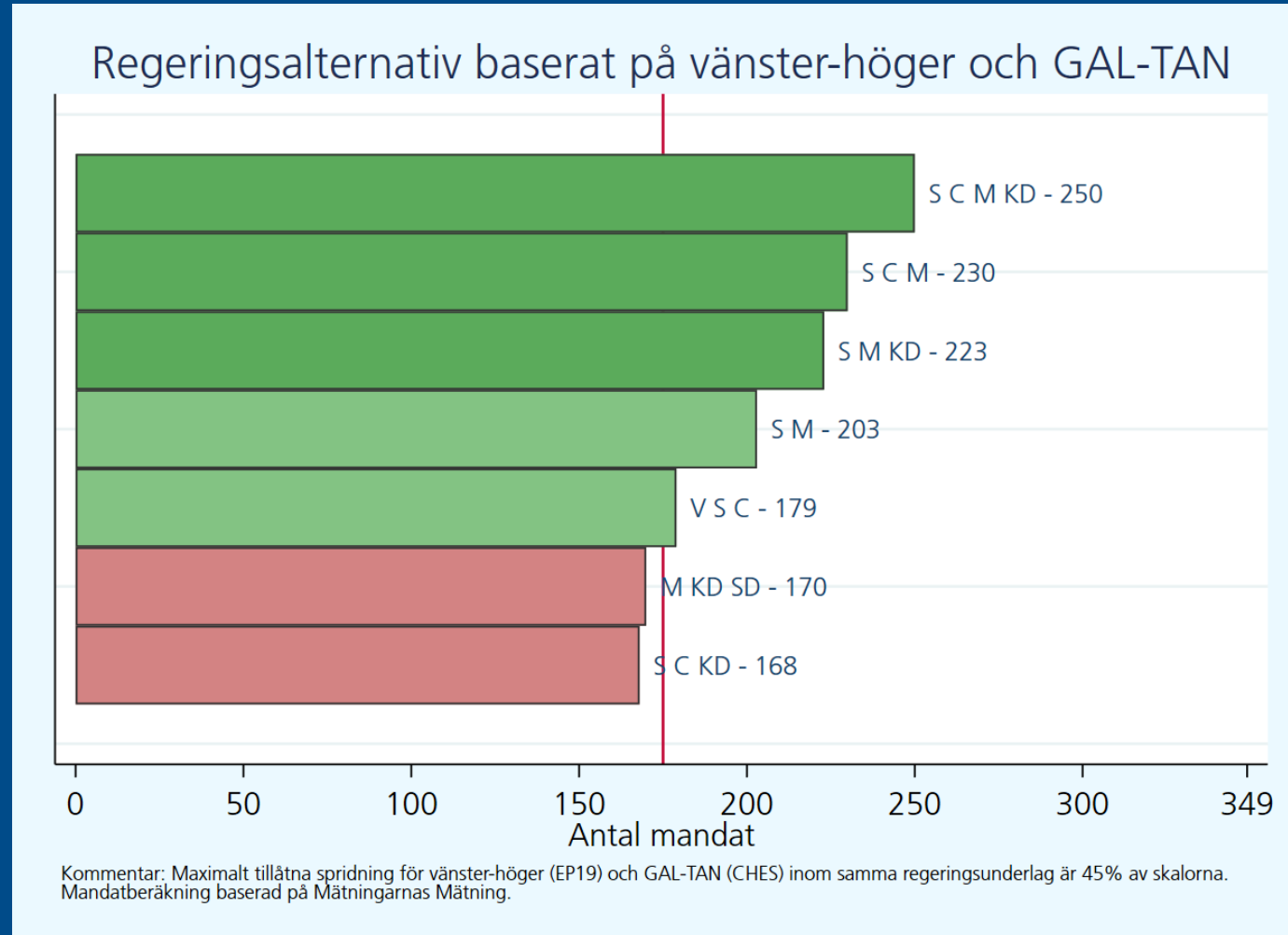
Mätningarnas Mätning

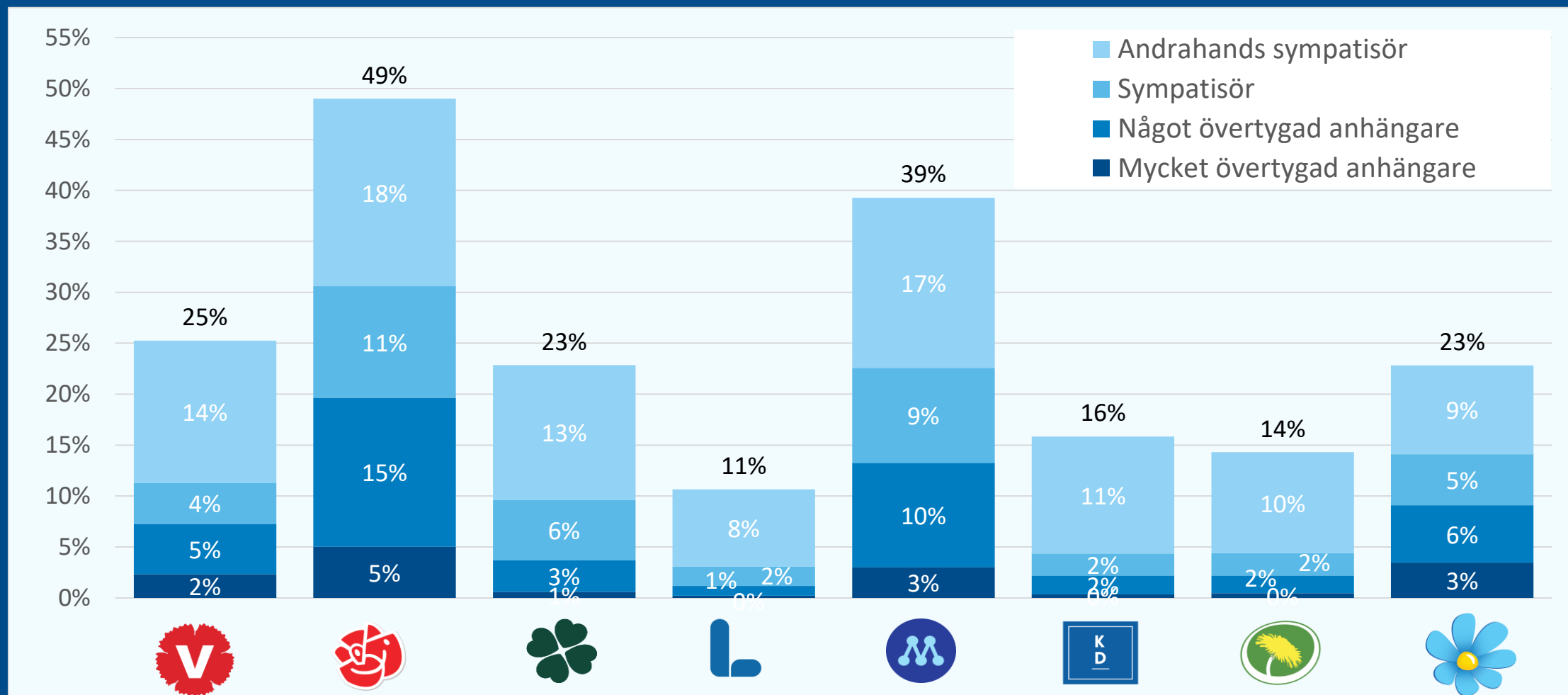
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet (2022 04 19)

Kommentar: Sammanvägning av opinionsmätningar från SCB, Sifo, Demoskop, Novus och Ipsos.

Möjliga regeringsunderlag april 2022

Maximal Elektoral Potential

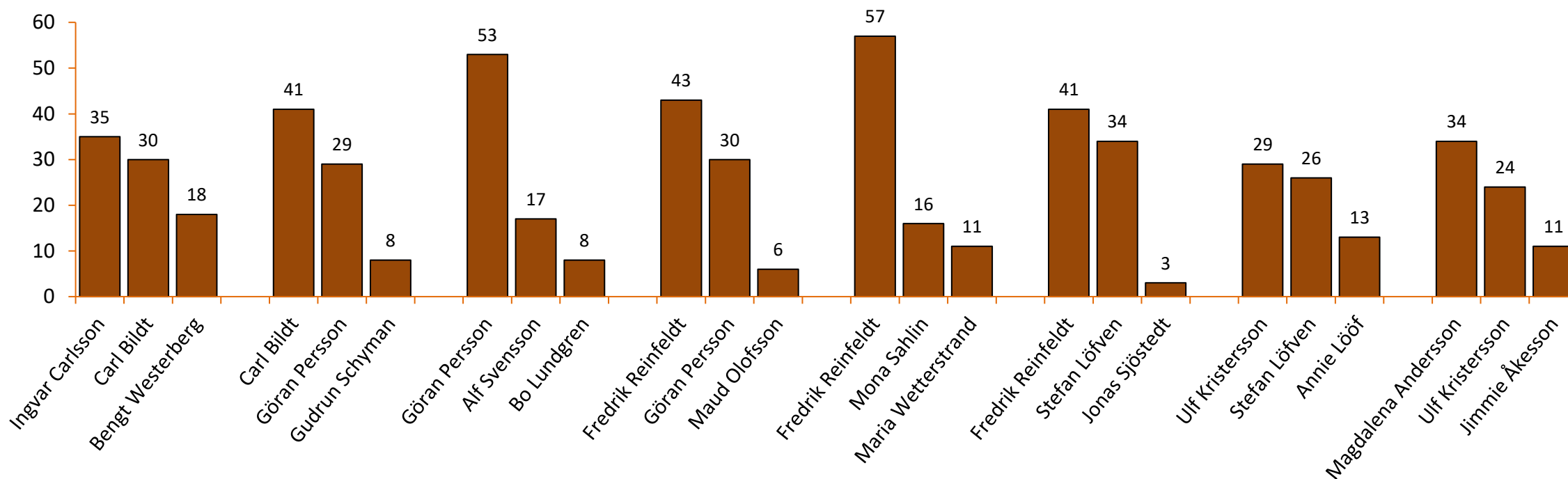

**Vem vill väljarna se som statsminister?
Hur ser väljarnas favoritregering ut?**

**Magdalena Andersson har en tydlig ledning
Jämnt läge när det gäller önskeregeringar**

Önskestatsminister 1991 - 2021

1991

1998

2002

2006

2010

2014

2018

2021

Svenska folkets önsker regeringar 1968-2021

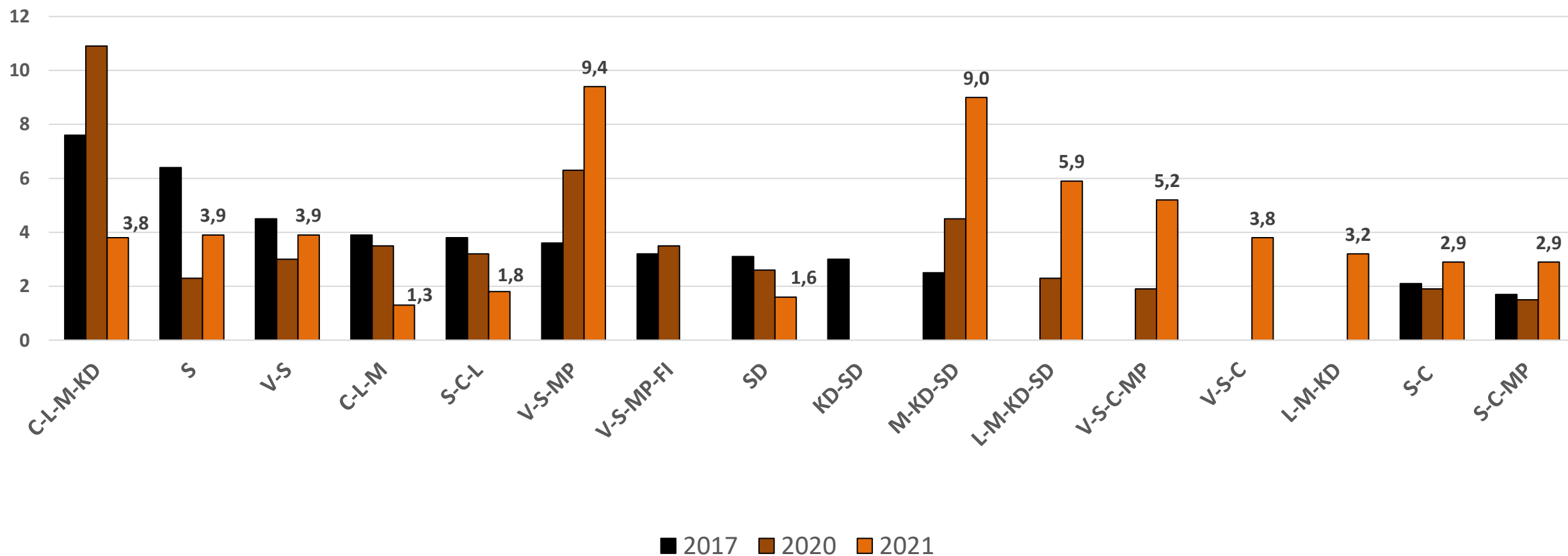
VU=Valundersökningar (förvalsmätning)
SOM=SOM-undersökningar.

I kategorin borgerlig regering ingår svar som nämner tre eller fyra olika borgerliga partier. I Rödgrön-koalition ingår svaren S/V, V/S/MP eller S/MP.

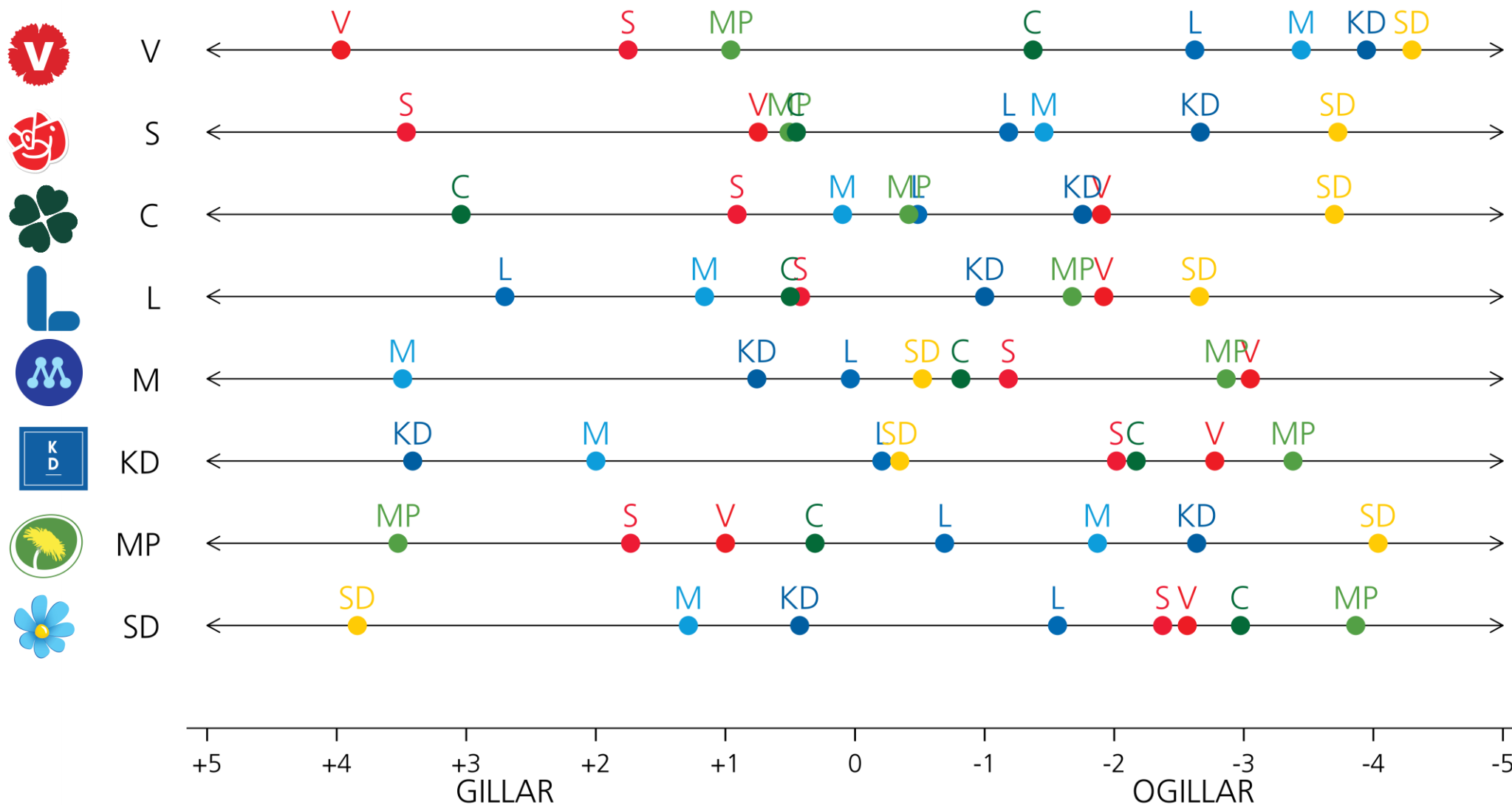
Blocköverskridande regering innefattar svar där minst något borgerligt parti nämns tillsammans med V, S eller MP.

	Socialdemo- kratisk enparti- regering	Borgerlig koalition (C, L, KD, M)	Rödgrön koalition (V, S, MP)	Blocköver- skridande regering
VU 1968	36	23	3	25
VU 1976	29	21	8	19
VU 1979	32	27	8	16
VU 1985	32	20	10	14
VU 1994	24	16	13	31
VU 1998	18	15	15	24
VU 2002	23	11	14	22
VU 2006	15	29	15	24
VU 2010	7	40	23	13
VU 2014	4	16	21	26
SOM 2017	6	13	10	39
VU 2018	2	16	11	37
SOM 2021	4	9	16	40

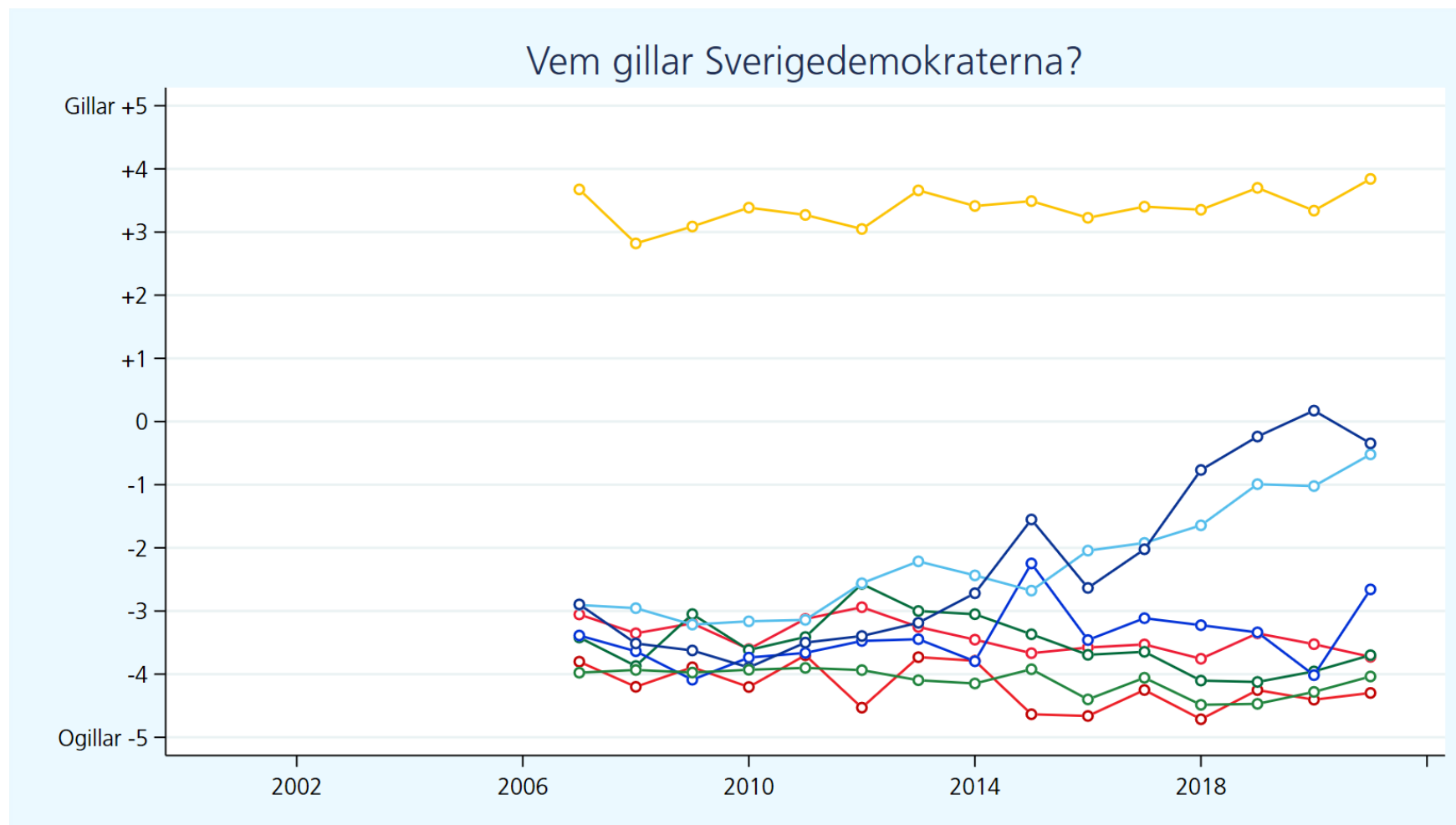
Vanligaste önskeregeringar 2017-2021

Partisympatisörernas ogillande och gillande av partier 2021

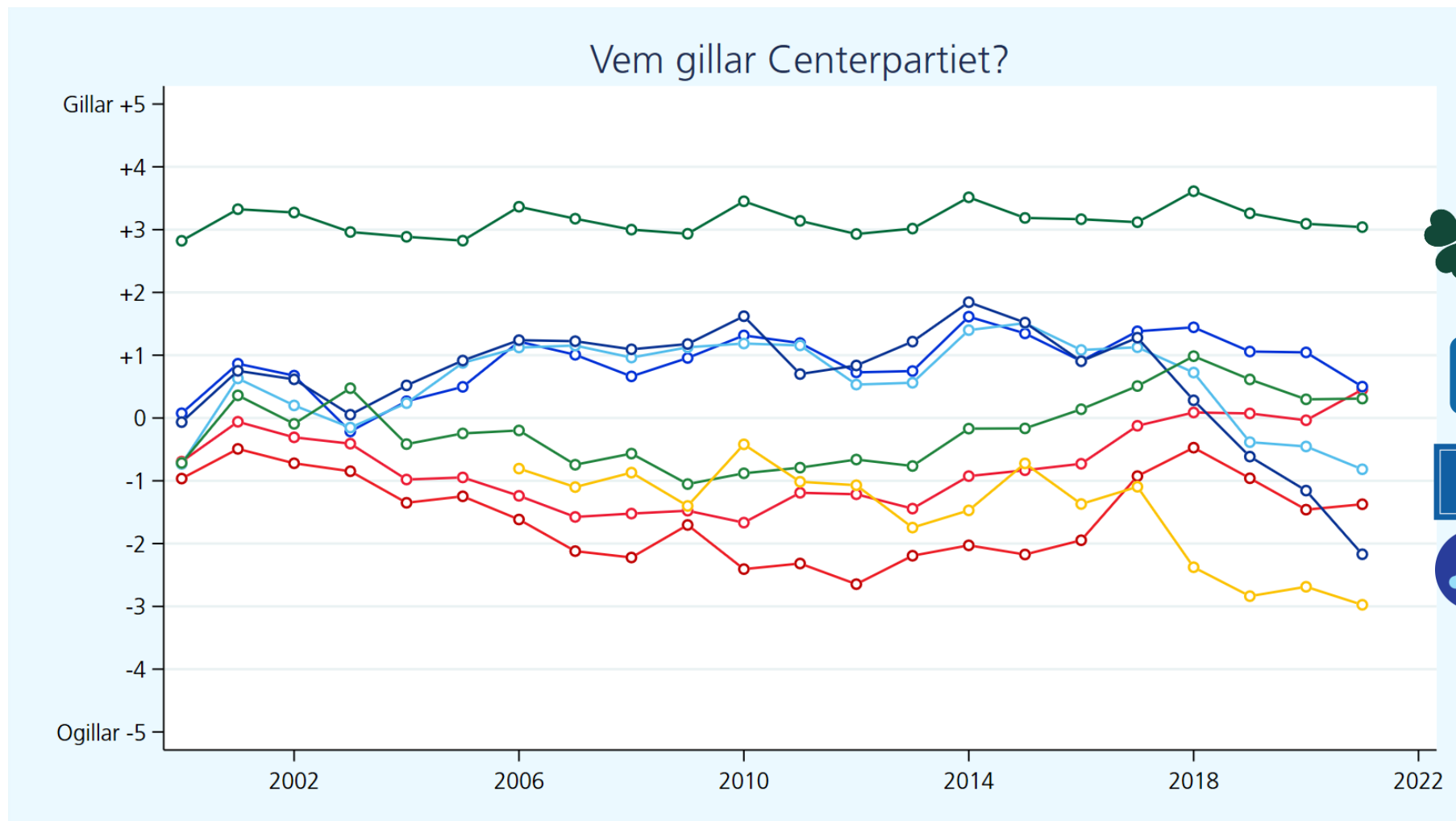

Sverigedemokraternas vänner – vilka är de?

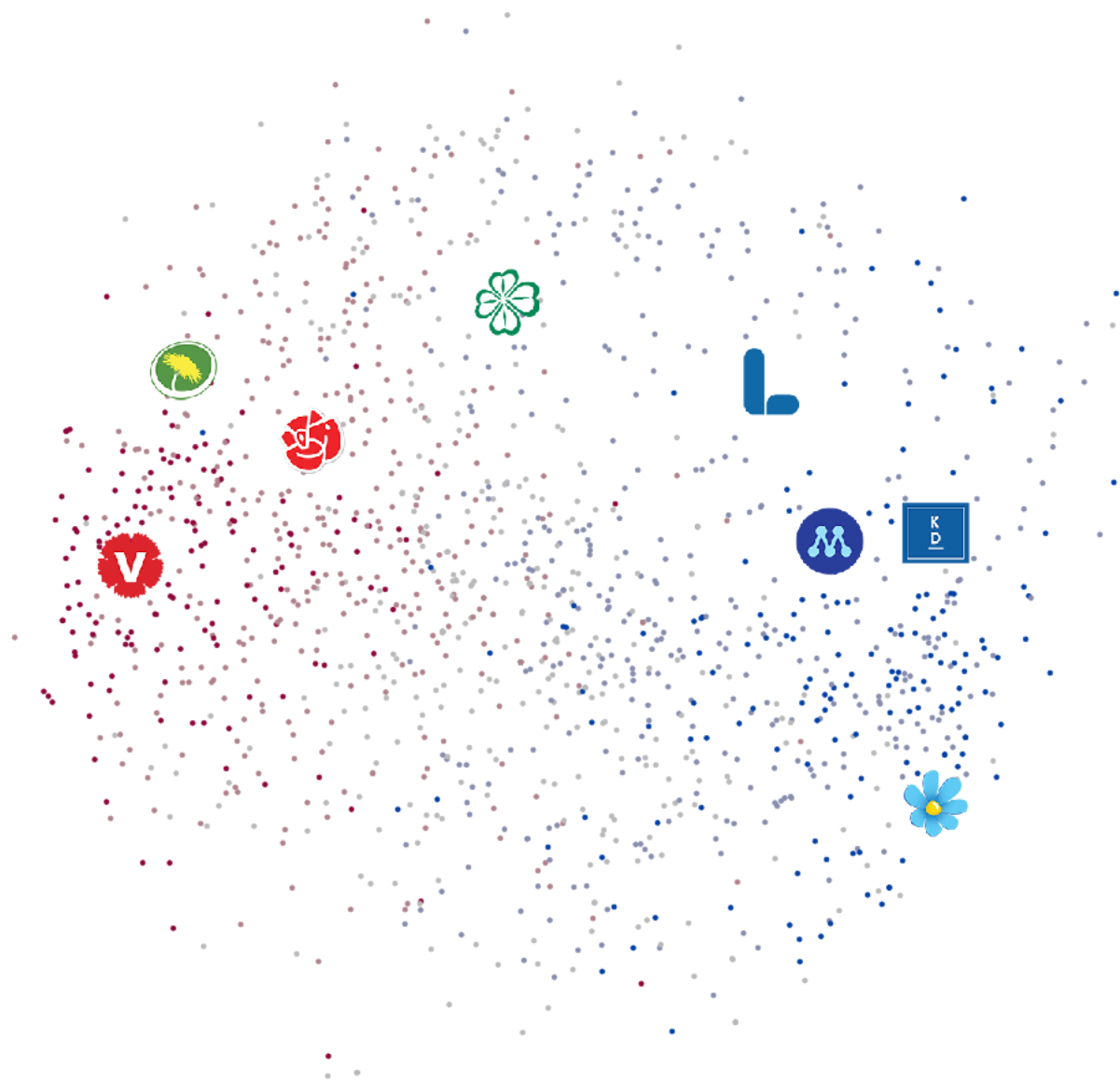

Centerpartiets vänner – vilka är de?

2021

Var skulle du placera de olika partierna/partiledarna på nedanstående skala? (ogillar-gillarskala)

Politisk självplacering

- Klart till vänster
- Något till vänster
- Varken vänster eller höger
- Något till höger
- Klart till höger

Källa: Nationella SOM-undersökningar

Bearbetning: Multidimensionell utvecklingsanalys av svenska folkets evalueringar av partier och ledare på en ogillar-gillarskala (Staffan Betnér)

- Dagordningseffekten
- Partiledarskifteseffekten
- Ideologieffekten
- Gruppröstningseffekten
- Rally around the flag-effekten

Mer om väljare och val?

På vår hemsida finns faktablad, rapporter och publikationer att hämta!

www.gu.se/valforskningsprogrammet/var-forskning

Valforskningsprogrammet

Kontakt: valforskning@pol.gu.se

Web: www.gu.se/valforskningsprogrammet

Twitter: @valforskning

Facebook: Valforskningsprogrammet

TACK!